

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2020-01-08

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

Den heliga marken

En jämförande studie av medierapporteringen om
protesterna i Kallak och Standing Rock

Författare: Akiko Ahlstrand och Amorina Ahlsell

Handledare: Jenny Wiik

Kursansvarig: Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title: The sacred land
Authors: Amorina Ahlsell och Akiko Ahlstrand
Level: Bachelor thesis in Journalism
Term: HT 2019
Supervisor: Jenny Wiik

This study examines how two protests were portrayed in the Swedish news media; the protest of indigenous people against a mine in Kallak, in the region of Norrland in Sweden, compared with the protest of indigenous people against a pipeline in Standing Rock, North Dakota in the U.S. The purpose is to investigate if there are any differences linked to the Swedish newspapers relation to their own national identity.

To be able to find differences in the coverage this study follows three main lines of enquiry: What is the problem represented to be in Kallak vs Standing Rock? Does the media logic interact with other power structures in the coverage of Kallak vs Standing Rock? Does the coverage reproduce or dispute any power structures?

The conflicts are similar in each case since both are about land issues and its cultural and environmental importance for the indigenous people. Furthermore both conflicts include the same main actors; the protesters, the government, the police and the company behind the mine/pipeline. The study therefore argues that the protests are comparable.

The study adopts a theoretical framework informed by post-colonial theory, media logic and critical discourse analysis, and the empirical study was also approached through critical discourse analysis. The material consisted of 12 articles from four of the largest nationwide newspapers in Sweden; Aftonbladet, Dagens nyheter, Expressen and Svenska Dagbladet. The results show that the conflicts are lifted to very different political levels. In Kallak the conflict is presented as local, with few connections to decision-makers. Here the responsible part was largely portrayed as being the companies. In Standing Rock on the other hand there was a specific focus on the presidents of the U.S who were portrayed as being ultimately responsible. Furthermore, the reporting of Standing Rock linked the protests to a colonial history, which was not done in the reporting of Kallak. The study argues that the results indicate that the national identity of journalists influenced the coverage of these protests. In addition, we argue that the media logic plays a big part in the result, especially through simplification.

Innehållsförteckning

	Sida:
1. Inledning	6
2. Syfte och frågeställningar	7
2.1 Inomvetenskaplig problematisering	7
2.2 Syfte	7
2.3. Frågeställningar	7
3. Bakgrund	9
3.1 Standing Rock	9
3.2 Kallak	10
4. Teori och tidigare forskning	12
4.1 Medielogik	12
4.2 Protester i media	13
4.3 Kritisk diskursanalys	14
4.3.1 Diskurser och Faircloughs tredimensionella modell	15
4.3.2 Hegemoni	15
4.4 Nationell identitet	16
4.5 Postkolonialism	17
4.6 Centrum/periferi	19
5. Metod	21
5.1 Kvalitativ textanalys	21
5.2 Kritisk diskursanalys	21
5.3 Kritik mot kritisk diskursanalys	22
5.4 Operationalisering	23
6. Material och urval	25
7. Resultat och analys	27
7.1 På vem ligger ansvaret?	27
7.1.1 Ansvaret i Standing Rock	28
7.1.2 Intressen bakom oljeledningen	29
7.2 Förenkling av en komplicerad situation	30
7.3 Vilken roll får ursprungsbefolkningen	31
7.4 Centrum/periferi	34
7.5 Aktivister och poliser	35
7.5.1 Protest paradig	37
8. Slutdiskussion	38
8.1 Slutsatser	38
8.2 Reflektioner kring studien	39
8.3 Relation till tidigare forskning	40
8.4 Diskussion	41
9. Referenser	43

Bilaga 1: Analysschema	49
Bilaga 2: Analyserade artiklar	51

1. Inledning

Medias rapportering speglar inte bara verkligheten – den bidrar också till att forma människors verklighetsuppfattning (Shehata, 2019). Detta gäller särskilt händelser som ligger långt bort från publiken – på en avlägsen plats, eller i en avlägsen kultur.

En stark faktor som formar människors sätt att se på och förstå världen är vilken kultur de tillhör (McQuail, 1994). Detta gäller även journalister, den yrkesgrupp som har som roll att berätta om världens händelser för alla som inte varit på plats. Men vad händer när det är en konflikt eller en protest mot den egna staten som ska rapporteras om? Och vad blir skillnaden när protesterna sker i ett annat land? Vi undrar helt enkelt i vilken utsträckning journalistens nationella identitet påverkar rapporteringen.

Utifrån dessa frågor vill vi undersöka två markkonflikter: den i Kallak 2013 och den i Standing Rock 2016. Det handlar om två konflikter som såväl geografiskt som kulturellt har utspelat sig långt bort från nyhetsredaktionerna i Stockholm. Det handlar också om protester som har riktat sig mot staten, där den grundläggande frågan handlar om vem som har rätt till marken. Konflikterna har därmed grundat sig i de båda ländernas koloniala förflutna. Den gemensamma förståelsen om Sveriges och andra länders del i kolonialismen skulle därför kunna spela en roll i rapporteringen.

Vi menar att gestaltningen av protester i media är viktig att undersöka då demonstrationer är ett av få verktyg som befolkningen har för att uttrycka missnöje. Rätten att demonstrera är dessutom inskriven i Sveriges grundlag (Regeringskansliet, 2015). Trots detta visar forskning att demonstranter i såväl Sverige som i andra länder ofta beskrivs missvisande och negativt i media (Fridolfsson, 2011; McLeod & Detenber, 1999). Forskning har dessutom visat att en negativ rapportering leder till att publiken blir mindre benägna att stödja rätten att över huvud taget protestera (McLeod & Detenber, 1999). Utifrån det är mediernas roll i nyhetsrapporteringen av protester mycket viktig i upprätthållandet av demokratin.

Vårt mål med studien är således att med hjälp av kritisk diskursanalys bidra till den tidigare forskning som finns om protester i allmänhet och minoriteters protester i synnerhet genom att undersöka hur svensk media rapporterade om Standing Rock och Kallak. Dessutom vill vi bidra med något nytt som vi haft svårt att hitta forskning om - nämligen ifall det spelar någon roll för hur protesterna skildras om de äger rum i det egna landet eller i ett annat land.

2. Syfte och frågeställningar

Vi kommer att undersöka om det finns en skillnad i nyhetsrapporteringen av ursprungsbefolkningars protester som förekommer inom landet och utanför landet. Vi undrar om medias relation till den egna staten påverkar hur man beskriver protester, och om rapporteringen därför skiljer sig åt när protester riktar sig mot en annan stat.

Vi har valt två markkonflikter som vi kommer att undersöka: protesterna i Kallak i Sverige och protesterna i Standing Rock i USA. Konflikterna är jämförbara eftersom båda handlar om markkonflikter med tre huvudaktörer inblandade: staten, företagen och ursprungsbefolkningen.

2.1 Inomvetenskaplig problematisering

Från vad vi har hittat finns det en begränsning i jämförande forskning kring hur protester framställs i svenska medier. Framför allt upplever vi att det finns en brist på forskning som jämför hur svenska medier rapporterar om protester inom och utanför det egna landet.

I forskningsprojektet "The Screening Protest Project" framkommer bland annat att TV-kanaler i olika länder rapporterar på väldigt olika sätt om samma protester: genom att bland annat ge olika mycket utrymme till protesterna i sina sändningar eller på sina hemsidor, vinkla på olika sätt och ge olika aktörer möjlighet att uttala sig (The Screening Protest Project, 2016). Vi vill vända på detta och istället ställa oss frågan om media inom ett och samma land rapporterar om protester olika beroende på om de sker i det egna landet eller i ett land längre bort.

2.2 Syfte

Syftet med studien är att kartlägga om det finns skillnader i hur den svenska medierapporteringen skildrar de båda protesterna, genom att undersöka vilka bakomliggande maktstrukturer och diskurser som präglar rapporteringen. Målet är att upptäcka om mediernas relation till staten påverkar innehållet och i så fall hur.

För att se om det förekommer skillnader i rapporteringen kommer vi kvalitativt analysera utvalda nyhetsartiklar från Dagens nyheter, Svenska dagbladet, Aftonbladet och Expressen utifrån kritisk diskursanalys. Vi kommer sedan analysera de empiriska resultaten med utgångspunkt i bland annat postkolonial teori och medielogik.

2.3 Frågeställningar

1. Hur gestaltas problemet i fallet Kallak respektive Standing Rock?
- Hur beskrivs problemet, vilka aktörer förekommer och på vem läggs ansvaret?

2. Samverkar medielogiken med andra maktstrukturer i rapporteringen av protesterna, och i så fall hur?

- *Exempelvis nationell identitet, kapitalism, nyliberalism och kolonialism/postkolonialism*

3. Förekommer upprätthållande/ifrågasättande av maktstrukturer?

- *Genom synliggörande, osynliggörande, legitimitet och avpolitisering.*

3. Bakgrund

Anledningen till att vi valt att jämföra just protesterna i Kallak och Standing Rock är för att vi identifierat dem som två av de största protesterna av ursprungsbefolkning i svenska medier under 2010-talet. Protesterna i Kallak var som störst under 2013 och protesterna i Standing Rock 2016. De ligger därmed nära varandra i tid. Anledningen till att vi valt USA som motsvarande land är att bevakningen av USA är stor i svenska medier, vilket gör att det finns så pass mycket skrivet om konflikten att det går att jämföra med Kallak. Vidare har vi identifierat flertalet likheter mellan konflikterna. I de båda konflikterna finns tre huvudaktörer; de protesterande, företaget och staten inklusive dess myndigheter. Båda konflikterna handlar om mark som är viktig för ursprungsbefolkningen av kulturella och miljömässiga skäl och som ska användas av företag av ekonomiska skäl. Till protesterna har även miljöaktivister och andra allierade från resten av landet anslutit sig. Båda konflikterna har haft konfrontationer med polis och båda har varit uppmärksammade i svenska medier. I båda fallen är det regeringen/staten som har tagit/kommer att ta det slutgiltiga beslutet.

Nedan kommer vi att sammanfatta händelseförloppet i de båda konflikterna och vilka argument som huvudsakligen framförts från respektive sida.

3.1 Standing Rock

I december 2014 ansökte företaget Energy Transfer Partners om tillstånd att bygga en oljeledning som sträcker sig från North Dakota till Illinois. Ansökan lämnades till den amerikanska staten, och blev snabbt kontroversiell då oljeledningen skulle dras i närheten av Lake Oahe, en bit av Missouri-floden som förser Sioux-stammen i reservatet Standing Rock med vatten. Det dröjde dock till april 2016 tills de första stora protesterna drog igång, när motståndare till oljeledningen etablerade ett läger i södra North Dakota, nära staden Cannon Ball. Då rörde det sig om fredliga protester. I juli 2016 beslutade dock The Army Corps of Engineers, den amerikanska myndighet vars bord frågan hamnat på, att godkänna bygget av oljeledningen. Standing Rock Sioux bestämde sig för att stämna, och fick med sig flera andra stammar som ställde sig bakom dem. Protesterna utökades därmed. Som mest var det tusentals människor på plats som protesterade och flera hundratals greps. Totalt ska över 700 personer gripits under protesterna som följde (The Associated Press, 2017, 12 oktober). Under hösten och vintern 2016 följde flera våldsamma sammandrabbningar mellan polis och demonstranter: polisen använde sig av bland annat tårgas, vattenkanoner och gummikulor (Healy, 2016, 26 augusti) medan demonstranterna i sin tur kastade sten mot polisen. Demonstranterna blockerade även en bro i området. Minst 17 demonstranter och en polis skadades (The Associated Press, 2017, 12 oktober). Engagemanget och stödet för de protesterande på sociala medier var stort, hashtagen #NoDAPL (No Dakota Access Pipeline) lanserades och fick hundratals aktivister från hela landet att strömma till (Common Dreams, 2016). Stödet kom främst från miljögrupper, representanter från demokratiska partiet och andra ursprungsbefolkningar (Medina, 2016, 4 november), men också många stora kändisar

som skådespelaren Leonardo DiCaprio och musikern Pharrell Williams gick ut offentligt med sitt stöd (Szubiak, 2016, 31 oktober).

I december 2016 togs ett nytt beslut från Jo-Ellen Darcy, överhuvud för bland annat The Army Corps of Engineers, om att utreda alternativa dragningar för oljeledningen för att den inte skulle gå i närheten av Lake Oahae. En ny utredning av de miljömässiga konsekvenserna av oljeledningen drog igång av myndigheten trots Energy Transfer Partners protester. I januari 2017 bestämde dock den då nyttillträdde presidenten Donald Trump att lägga ned utredningen och beslutade att oljeledningen skulle byggas så som den var tänkt från början. I juni samma år började oljan rinna i ledningen (The Associated Press, 2017, 12 oktober).

Argumenten som framfördes från de protesterande handlade inte bara om risken att förorena vattnet i Lake Oahae och andra miljöproblem, utan även om att mark med stor kulturell betydelse för ursprungsbefolkningen skulle förstöras. Energy Transfer Partners å sin sida lyfte fram att bygget skulle skapa tusentals jobb och därmed innebära pengar för den lokala ekonomin (Healy, 2016, 26 augusti).

3.2 Kallak

I Jokkmokks kommun i Norrbottens län ligger området Kallak. Området har haft en känd förekomst av järnmalm sedan 1940-talet och i början av 2013 ansökte Jokkmok Iron Mines AB, dotterbolag till det brittiska gruvbolaget Beowulf Mining, om att få provbryta efter järnmalm för att eventuellt bygga en gruva på platsen (Beowulf Mining, u.å; Jonsson & Nilsson, 2017, 30 november). Provbrytningen började i Kallak under sommaren samma år och i samband med det utbröt protester och försök att stoppa provborrningen.

Argumenten som protesterna byggde på var att en gruva skulle hindra rennäringen som sker i området och i förlängningen utövandet av samisk kultur. Demonstranterna menade också att det skulle förstöra natur och miljö, såsom vattenförorening samt påverkan på djur- och naturliv (Kolonierna, u.å; What local people?, u.å). Kallak ligger även nära Lapponia, Europas största sammanhängande naturområde och ett av Unescos världsarv (Unesco, 2019). I februari 2013 anmälde flera samebyar provbrytningen till Unesco eftersom de ansåg att gruvan var ett hot mot världsarvet (Sternlund, 2017, 19 juli). Argumenten för gruvan är att det skulle leda till hundratals nya arbetstillfällen och på så vis vara bra för ekonomin i Jokkmokk (Beowulf Mining, u.å).

De som protesterade mot gruvan bestod främst av samer och miljöaktivister. Många aktivister från resten av landet reste till Kallak för att delta i protesterna. Ett läger byggdes i området under sommaren 2013 och bland annat demonstrationer, manifestationer och blockader utfördes. Aktivister försökte även stoppa provbrytningarna genom att kedja fast sig

i maskiner och närliggande träd (Jonsson & Nilsson, 2017, 30 november). Mellan ett dussin till hundratals människor protesterade vid olika tidpunkter. Konfrontation med polis skedde vid flertalet tillfällen vilket resulterade i flera gripna och ett par personer blev senare dömda (Tervaniemi, 2014, 26 februari).

Efter provbrytningen har Jokkmokk Iron Mines AB ansökt om att få göra en bearbetningskoncession, vilket är ett andra steg för att bygga gruvan (Jones & Nilsson, 2015, 30 mars). Frågan har skickats mellan Länsstyrelsen och Bergsstaten och Länsstyrelsen har flera gånger sagt nej (Jonsson & Nilsson, 2017, 30 november). Frågan har även varit uppe hos regeringen i två omgångar men hittills har inget beslut tagits ifall det blir någon gruva i Kallak eller inte (Vallgård, 2019, 20 juli). En av anledningarna till att det tagit så lång tid att nå ett beslut är utredningar om hur världsarvet Laponia skulle påverkas av en gruva i Kallak (Sameradion & SVT Sápmi, 2017, 1 februari).

4. Teori och tidigare forskning

Denna studie ligger nära flera mer eller mindre utforskade forskningsfält och teorier. Studien behandlar såväl protester som ursprungsbefolkning, nationell identitet och landsbygd samt hur dessa skrivs om i media, och därför har vi letat efter forskning inom dessa fält. För att ha så stor hjälp som möjligt i att förstå och förklara vårt resultat har vi tittat på teorier som medielogik, postkolonialism, kritisk diskursanalys och hegemoni. Dessa teorier har även varit återkommande inom den tidigare forskning vi hittat.

4.1 Medielogik

Allt som händer blir inte till en nyhet. Det krävs alltid ett medvetet eller omedvetet urval, som påverkar det som till slut hamnar i tidningen eller i TV-nyheterna. För att kunna analysera varför våra valda nyhetsartiklar ser ut som de gör behöver vi förstå detta urval. Nedan kommer vi ta upp ett par av de teorier som försöker förklara vilka faktorer som spelar in i processen från händelse till färdig nyhet.

Medielogik är ett samlingsbegrepp för några av de faktorer som styr journalisternas arbetssätt och strukturella rutiner på en redaktion. Den utgår från tre dimensioner; professionalism, kommersialism och medieteknologi (Strömbäck & Esser, 2014).

Professionalism handlar om de normer och värderingar som journalistkåren har, och som skiljer dem från andra institutioner i samhället (Strömbäck & Esser, 2014). Ett starkt sådant professionellt ideal som är dominerande inom den anglosaxiska journalistkåren är objektivitet (McQuail, 1994). Objektivitet i nyhetsrapportering innebär bland annat att vara neutral inför den händelse eller de personer man intervjuar. Alltså att inte ha ett personligt engagemang eller relation till frågan som lyser igenom, att inte vara partisk eller ta en sida i en konflikt, att berätta händelsen så som den skett utifrån sanning och relevans och att inte styras av någon osynlig, bakomliggande agenda i sin rapportering (McQuail, 1994). Ett annat starkt professionellt ideal i den svenska journalistkåren är viljan att granska makten (Wiik, 2019).

Även om idealet att vara objektiv är starkt finns det flera hinder på vägen mot en objektiv rapportering. Ett sådant hinder kan vara kommersialismen, eller marknadsanpassningen. Enligt teorin om medielogik påverkar graden av kommersialisering både nyhetsurvalet och gestaltningen (Strömbäck & Essner, 2014). I vår studie kommer vi endast att titta på nyhetskällor som står utanför public service - alltså mediebolag som har ett krav på sig att gå med vinst. Med detta krav följer naturligt en vilja att nå en så stor publik som möjligt, vilket leder till en större anpassning till publikens intresse. Kommersialiseringen av media kan därmed bidra till att nyhetsmedier fokuserar i högre grad på underhållning, förenklat och lättillgängligt innehåll som kan nå en bred publik och också ett mer konformistiskt innehåll i media i stort (McQuail, 1994). Graden av marknadsanpassning hos ett visst medie kan alltså i hög grad påverka innehållet. Inte bara genom en vilja att vara publiken till lags, utan även genom ständiga krav på sig att hålla nere kostnader och skapa så billig journalistik som möjligt (Strömbäck, 2019).

Slutligen ingår i medielogiken teknologi, eller format. Exempelvis radio, TV, webb eller print. Alltså hur nyheten ska paketeras och presenteras. Det handlar både om att välja vilka

händelser som passar in i det specifika formatet, men också om hur man paketerar en händelse för att den ska passa in i formatet (Strömbäck & Essner, 2014).

Dessa tre dimensioner samverkar, och skapar det rutinmässiga nyhetsarbete som sker på redaktionen. En vilja att till exempel vara objektiv samspelar med praktiska krav på ekonomisk vinst och tillgänglig teknik, och skapar rutiner för nyhetsarbetet. Ett annat begrepp för att förstå detta är strukturell vinkling - alltså hur mediernas sätt att arbeta påverkar nyhetsurval och nyhetsvärdering (Johansson, 2019).

Ett exempel på hur kommersialism och digitalisering konkret påverkar journalistiken kan vi se i bland annat försvagningen av landsortspressen och att över hälften av alla journalister i Sverige utgår från någon av storstäderna (Weibull, Wadbring & Ohlsson, 2018). Hösten 2013 (alltså i nära anslutning till Kallak-konflikten) lade Tidningarnas Telegrambyrå, TT, ned sina tre Norrlandsredaktioner (Weibull, Wadbring & Ohlsson, 2018). Enligt TT:s redaktionschef var en av anledningarna att man behövde sänka sina kostnader, men också att ny teknik gjort att behovet av att vara på plats inte längre är lika stort (Andén, 2013, 23 januari).

På liknande sätt ser det ut med utrikesjournalistiken. Att ha en utrikeskorrespondent är dyrt. Färre korrespondenter täcker därför idag större upptagningsområden, på bekostnad av korrespondenter som befinner sig längre på en plats och blir experter på sin del av världen (Williams, 2011). Konsekvensen blir att journalisterna blir mer beroende av andrahandskällor, nyhetsbyråer och officiella källor - såsom andra staters och myndigheters egna nyhetsförmedling/pressutskick (Williams, 2011).

Men medielogiken och de praktiska förutsättningarna på redaktionerna formar inte ensamma vad som och hur en händelse blir en nyhet. Framställningen av händelserna tenderar också att samspela med rådande ideal eller diskurser i vårt samhälle, som exempelvis individualism (McQuail, 1994). McQuail kallar detta för kulturell vinkling, alltså att journalisterna formas av samhället de är en del av och därefter gestaltar verkligheten.

Utöver detta finns en del kriterier som visat sig spela in och öka sannolikheten för att en händelse ska bli en nyhet: överraskande, oväntade eller snabba händelser, enkla och icke-komplexa händelser, händelser som sker nära i plats eller kulturellt nära publiken och händelser relaterat till något som man tidigare rapporterat om och som redan finns i mediebruset får ofta genomslag (McQuail, 1994). I förlängningen bidrar dessa kriterier också till hur en händelse förpackas och presenteras i sin slutstation som nyhet. Händelser som går att spetsa till, förenkla, personifiera genom ett case och/eller passa in i en redan befintlig stereotyp eller föreställning om världen har större chans att nå slutstationen som nyhet (Strömbäck, 2019; Williams, 2011).

4.2 Protester i media

Hur protester framställs i media är ett relativt väl utforskat forskningsfält. Nedan följer en sammanfattning över några av de viktigaste faktorerna som visat sig påverka rapporteringen.

Redan 1984 myntades begreppet "the protest paradigm" som ett sätt att beskriva hur olika faktorer som medielogik och maktstrukturer spelade in i medias rapportering av protester (Chan & Lee, 1984). Sammantaget menar den här teorin att media rapporterar övervägande negativt om protester, och att protesterna ofta marginaliseras, avlegitimeras eller demoniseras (McLeod & Detenber, 1999; Reul, Paulussen, Raeijmaekers, van der Steen & Maesele,

2016). Detta sker genom fokus på de protesterandes metoder snarare än sakfrågan, fokus på enskilda, ovanliga eller våldsamma händelser och på de mest extrema personerna inom rörelsen (McLeod & Hertog, 1992; Reul, Paulussen, Raeijmaekers, van der Steen & Maesele, 2016). Fokus läggs även på huruvida protesterna är lagliga eller inte (Reul, Paulussen, Raeijmaekers, van der Steen & Maesele, 2016).

Hur media rapporterar om protester påverkas också av strukturell vinkling. Exempelvis är det mer troligt att en demonstration blir en nyhet om det finns möjlighet att ta bra bilder (McLeod & Detenber, 1999). Att media tenderar att intervjua elitpersoner (Sahlstrand, 2000) gör också att det är dessas perspektiv som får komma fram snarare än aktivisternas (Reul, Paulussen, Raeijmaekers, van der Steen & Maesele, 2016). Detta i sig gör att media tenderar att upprätthålla snarare än utmana rådande maktstrukturer, eftersom det är företrädare för dessa som får sätta agendan (McLeod & Detenber, 1999).

Genom kvalitativ innehållsanalys har bland annat Reul, Paulussen, Raeijmaekers, van der Steen & Maesele (2016) undersökt "the protest paradigm" i belgiska dagstidningar och alternativ media. De argumenterar för att medielogiken och samspelet mellan viljan att höra båda sidor, användandet av elitkällor och upprätthållandet av rådande maktstrukturer tillsammans ligger bakom "the protest paradigm".

I hur stor utsträckning "the protest paradigm" gäller beror dock även på hur radikal eller utmanande en protest är mot rådande samhällsstrukturer (status quo). Alltså, desto mer en protest eller de protesterandes metoder utmanar makten, desto mer kommer media att handla efter paradigmets regler (McLeod & Detenber, 1999).

På senare tid har forskning genom innehållsanalyser av traditionell media funnit flera tillfällen då rapporteringen om protester snarare varit positiv (Papaioannou, 2015; Mourão, 2019; Kyriakidou & Olivas Osuna, 2017). Det finns flera möjliga orsaker till detta. En undersökning av protesterna mot regeringen i Brasilien 2013 argumenterar för att eftersom etablerade oppositionsgrupper och politiker stödde protesterna, så fick de uttala sig på samma sätt som regeringsföreträdare i nyheterna (Mourão, 2019). Alltså framträdde en mer positiv bild av de protesterande. Sociala medier och därmed möjligheten för människor att uttrycka sig utanför etablerad media kan också påverka bilden av demonstrationer. Forskning som jämfört rapporteringen om två amerikanska protester visar att ju mer traditionell media tog in kommentarer från sociala medier i sin rapportering, desto mer positiv bild av de protesterande framträdde (Ismail, Torosyan & Tully, 2019). Detta har betydelse för denna studie då protesterna i Standing Rock fick stort stöd via sociala medier och även blev upplyft av kändisar och politiker, vilket kan ha påverkat medierapporteringen.

4.3 Kritisk diskursanalys

I studien kommer kritisk diskursanalys att användas som både teori och metod. Nedan kommer vi att beskriva de teoretiska utgångspunkter som studien kommer att använda sig av, för att sedan vidare beskriva hur kritisk diskursanalys kommer att användas som metod i metodkapitlet.

Kritisk diskursanalys är en teori och ett verktyg som menar att språket och det omliggande samhället lever i symbios med varandra; språket är en produkt av samhället och dess strukturer (exempelvis historia, normer och ideologier), men samtidigt så skapas samhället

genom språket och sättet att tala om saker (Berglez, 2019). Vi kommer nu gå igenom ett par begrepp och modeller som vi menar är centrala inom den kritiska diskursanalysen.

4.3.1 Diskurser och Faircloughs tredimensionella modell

Diskursbegreppets kärna kan sägas vara “språk som social handling” (Berglez, 2019, s. 227). Vår definition av diskurs i den här uppsatsen kan sammanfattas enligt följande: ”ett bestämt sätt att tala om och förstå världen (eller ett utsnitt av världen)” (Winther Jørgensen & Phillips, 2000, s.7). För att konkretisera handlar det om hur man under en viss tid och på en bestämd plats har pratat om något. I vårt fall handlar det om att undersöka vilka diskurser som använts i svenska rikstidningar för att prata om protesterna i Standing Rock och Kallak. Andra forskningsexempel inom kritisk diskursanalys kan vara hur australiska medier rapporterar om våld mot kvinnor (Easteal, Holland, Dunne Breen, Vaughan & Sutherland, 2018) eller hur Donald Trump pratar om islam och muslimer (Khan, Adnan, Kaur, Khuhro, Asghar & Jabeen, 2019).

Den kritiska diskursanalysen skiljer sig från andra typer av diskursanalys genom tankesättet att diskurser har med språk att göra, och inte omfattar även andra typer av handlingar (Boréus & Seiler Brylla, 2018). En diskurs inom den kritiska diskursanalysen är alltså hur man pratar om ett fenomen och inte fenomenet i sig. Dessa diskurser kan bidra både till att forma och omforma sociala strukturer men även spegla dem (Winther Jørgensen & Phillips, 2000).

Vidare finns det enligt Norman Fairclough, professor i lingvistik och en av grundarna till den kritiska diskursanalysen, tre dimensioner utifrån vilka en kritisk diskursanalys genomförs. Den första dimensionen är *text* som här definieras som någon typ av meningsskapande genom språk, och som är föremål för såväl produktion som konsumtion. *Diskursiv praktik* handlar istället om själva producerandet och konsumerandet av en text, och de förutbestämda gemensamma rutiner som styr denna produktion och konsumtion (Berglez, 2019). Det vill säga i vilka förhållanden som texten kom till samt hur den kan läsas och tolkas (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Den tredje dimensionen i Faircloughs modell är *sociokulturell praktik*. Den handlar om hur texten och de diskursiva praktikerna är inbäddade i ett större samhälleligt sammanhang. Texten och relationen mellan konsument och producent reproducerar, men även utmanar, kulturella förförståelser av verkligheten och kollektiva minnen (Berglez, 2019). Den kritiska diskursanalysen handlar om att analysera relationerna mellan text, diskursiv praktik och sociokulturell praktik.

För att exemplifiera: I denna studie är texten de nyhetsartiklar som analyseras. Den diskursiva praktiken är ett sätt att få syn på genom vilka strategier journalisten utmanar eller upprätthåller rådande samhällsstrukturer, men också hur texten har kommit till genom till exempel teorier om medielogik. Den sociokulturella praktiken handlar om att koppla texten till den samhälleliga kontexten: hur rådande hegemonier och kollektiva minnen gör att texten, som del av ett större sammanhang, skildrar ursprungsbefolkningens protester på ett visst sätt.

4.3.2 Hegemoni

De diskurser som ses som självklara och inte ifrågasätts är hegemoniska (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). Begreppet hegemoni introducerades av den marxistiske filosofen Antonio Gramsci och har kraftigt inspirerat diskursanalysen (Winther Jørgensen & Phillips, 2000; Carragee, 1993). Gramsci menar att skapandet av hegemonier sker i “överbyggnaden” som bland annat innefattar stat, rättsväsen och massmedier. Det är eliten i samhället som genom

språk och åtgärder i samhället kan neutralisera maktförhållandena och få dem att ses som så självklara att de inte ifrågasätts (Winther Jørgensen & Phillips, 2000). På det sättet är det möjligt att hegemonin döljer de egentliga intressena. Hegemonin ses av Gramsci som ett viktigt redskap för att de med makt i samhället ska kunna säkra sin maktposition (Ibid). Enligt Fairclough kan dock en hegemoni aldrig ses som stabil eftersom den hela tiden utmanas av konkurrerande idéer (Ibid). En hegemonisk konsensus kan därför endast ses som en gradfråga och är således inte en fråga om total makt, utan snarare ett begrepp för intresset att upprätthålla status quo och sin egen maktposition. Meningen med hegemonibegreppet inom kritisk diskursanalys är att det går att använda för att analysera hur den diskursiva praktiken hänger ihop med den sociokulturella praktiken (Ibid).

Enligt Carragee (1993) visar flera studier som behandlar media och hegemoni att nyhetsmedierna rapporterar om verkligheten på ett sätt som legitimerar och förstärker den rådande politiska och sociala ordningen. Med andra ord porträtteras den sociala och politiska verkligheten i media på ett sätt som i stora drag går i linje med maktfulla institutioner och grupperns intressen och värderingar (Carragee, 1993). Ett exempel på detta är Yacoumis (2017) som har undersökt mediernas nyhetsrapportering om hållbar utveckling i Australien. Mediernas fokus låg nästan uteslutande på materiella sätt att uppnå en hållbar utveckling. Lösningen porträtterades som miljösamt teknologi och bättre design och problematiserade inte att konsumtion och företagsverksamheter kan vara kontraproduktivt för en hållbar utveckling (Yacoumis, 2017). Genom osynliggörande av alternativa lösningar upprätthålls kapitalismen i företagets och politikerns intresse.

4.4 Nationell identitet

Wu, Weaver & Johnson (1996) som studerat journalister i Ryssland och USA visar på att journalister anpassar sin professionella roll efter nationella intressen, som ekonomiska intressen eller nationell säkerhet. De noterar även att journalisters syn på sin profession påverkas av den politiska, ekonomiska och sociala omgivningen samt definieras av historiska och kulturella traditioner och ser därför olika ut i olika länder. Shamir (1988) visar på att en hög procent av israeliska journalister satte nationens moral, image och intressen över de professionella idealen. Mer än hälften av de tillfrågade journalisterna svarade att de kände ett ansvar att ha landets moral i åtanke. Vidare svarade journalisterna att de inte såg någon motsägelse mellan pressfrihet och socialt ansvar. Nossek (2004) diskuterar det resultatet och menar att det pekar på ett synsätt där det nationella intresset inte går emot de journalistiska professionella idealen.

Eftersom stor del av media är privatägt (inklusive tidningarna som analyseras i denna studie), menar Herman och Chomsky (2002) att de bör ses som aktörer på en privat marknad. Mediernas uppgift är å ena sidan att skildra och spegla samhället, något de behöver göra för att läsare ska köpa deras tidningar, men å andra sidan är deras jobb också att sälja annonser vilket gör att de inte kan kritisera eller gå för långt utanför ekonomiska rådande normer och hegemonier (Ibid). Media är både en del av eliten men också beroende av eliten för att kunna fortsätta göra tidningar. Även om många journalister själva upplever att de har en frihet att uttrycka vad de vill, så menar Herman och Chomsky (2002) att denna frihet bara gäller så länge man håller sig inom status quo och rådande maktordningar. De journalister som går utanför dessa, och till exempel går emot nationella intressen, riskerar att uppfattas som ansvarslösa eller ideologiska. Vidare menar de att det inte krävs några trovärdiga bevis för att repetera en gemensam förståelse om det egna landet, som till exempel att i amerikanska

medier säga att den amerikanska regeringens står för demokrati och mänskliga rättigheter. Ska man istället kritisera landets system ställs det betydligt högre krav på bevisen och argumenten (Ibid).

Den nationella identiteten spelar även roll för hur man ser på andra länder. Forskning visar att journalister i Sverige länge haft en ambivalent relation till USA (Riegert & Pettersson, 2011). Såväl beundran som kritik mot landet framkommer. Samtidigt som USA beskrivs som en drivande motor bakom världspolitiken och en nödvändighet för att förstå ekonomi, politik och kultur, så lyfts även behovet av en motvikt till landets dominans och krav på att lyda internationell rätt (Riegert & Pettersson, 2011). Svenska medier använder sig även i hög utsträckning av amerikanska källor, och hänvisar ofta till amerikanska medier som enda källa (Carlsson Tenitskaja, Eriksson & Blomdahl, 2017; Nord & Strömbäck, 2003). Svenska journalister litar alltså i hög grad på det som framkommer i etablerad amerikansk media. Nord & Strömbäck (2003) har visat att det inte alltid framkommer i de svenska artiklarna att citat och uppgifter kommer från andrahandskällor. De argumenterar för att felaktig information eller missförstånd riskerar att spridas när nyheter tas direkt från ett utländskt medie och sedan översätts och sätts i ett nytt sammanhang, istället för att journalisten gör sin egen rapportering.

4.5 Postkolonialism

Eftersom vi valt att analysera två protester som handlar om bland annat ursprungsbefolkningens rätt till historisk mark, så vill vi undersöka om den koloniala historien påverkar medierapporteringen än idag. Ett sätt att få syn på detta är genom postkolonial teori.

Grundprincipen inom postkolonial teori är att kolonialismens efterverkningar till stor del präglar samhället idag. Teorin kritiserar västvärldens dominerande samhällsvetenskap och tankestrukturer inom vilka Europa sågs (och fortfarande ses) som överlägset och som har använts för att legitimera kolonialismen (Landström 2001).

Ett exempel på hur kolonialismen fortsätter att legitimeras är genom koloniala diskurser. Dessa diskurser är ett sätt att prata om de koloniserade och kolonialismen för att rättfärdiga och upprätthålla kolonierna och dess efterverkningar. En sådan diskurs som använts av media både historiskt och i dagens samhälle är vad litteraturforskaren David Spurr (1993) kallar för "appropriation" eller appropriering på svenska. Det är ett sätt att prata om mark och naturresurser utifrån att den tillhör de som har möjlighet att använda marken bäst. Spurr skriver:

The colonizing imagination takes for granted that the land and its resources belong to those who are best able to exploit them according to the values of a Western commercial and industrial system (Spurr, 1993, s. 31).

Man gör marken till sin genom att prata om den i termer som är viktiga för de egna rådande idealen, som möjligheter att utvinna resurser från marken, göra ekonomisk vinst och göra civilisatoriska framsteg. Marken ses då som förslösad på ursprungsbefolkningen, som inte utnyttjar den på det sätt som enligt rådande hegemoni är mest rationellt (Spurr, 1993). Tidigare forskning har visat att medierapporteringen om Kallakkonflikten delvis präglats av just ett sådant ekonomiskt perspektiv på marken (Auran, 2013).

Lindmark (2000) menar att Sveriges koloniala historia ofta osynliggörs. Tanken på landets historiska förtryck av andra folk och kulturer blir en stark kontrast till det rådande sättet vi pratar om svenskhet på och hur svenskhet kopplas samman med tankar om frihet, rättvisa och mänsklighet. Det gör att den koloniala historien och förtrycket blir svår att acceptera och lyfta fram. Istället ses kolonialismen som något som skett i andra länder och på andra platser (Lindmark, 2000).

Vidare har Van Dijk (1991) med stöd i kritisk diskursanalys beskrivit hur diskurser, språk och kommunikation spelar en avgörande roll i att reproducera rasistiska och koloniala strukturer i västerländska samhällen. Massmedia i allmänhet, och pressen i synnerhet, är en del i detta. Van Dijk skriver:

(...) research in several countries has repeatedly demonstrated that ethnic and racial minority groups have always been, and continue to be, portrayed negatively or stereotypically by the press, for example, as a problem, if not a threat (Van Dijk, 1991, s. xi)

Pressen är en del av samhället i stort, som genomsyras av rasistiska strukturer, men pressen har också en särskild ställning som del av eliten i samhället. Eftersom västerländsk media domineras av vithet (och i vårt fall, av nationell majoritetsbefolkning, i motsats till samer eller amerikansk ursprungsbefolkning) och dessutom är tätt sammankopplad med förhärskande ideologier/hegemonier genom såväl politiska, sociala och ekonomiska eliter, menar van Dijk att media har ett särskilt stort intresse av att reproducera och formulera rasism och rasistiska diskurser (Van Dijk, 1991).

En annan kolonial/postkolonial diskurs är skapandet av de koloniserade som "de Andra". Edward W. Said, som av vissa utpekats som postkolonialismens grundare, kritiserar den västerländska traditionen som konstruerar "orienten" som olik och underlägsen (Loomba, 2015). Said argumenterar för att representationen av "orienten" i europeiska texter bidragit till skapelsen av en dikotomi mellan européen och "de Andra". Dikotomin var enligt Said central i uppbyggandet av den egna europeiska kulturen och ett sätt att upprätthålla och expandera europeisk hegemoni över andra länder (Loomba, 2015).

I studier av text kan användandet av stereotyper sägas vara ett sätt att upprätthålla makt över "de Andra". Det är ett sätt att hantera information på där man förenklar och beskär verkligheten på ett sådant sätt att den visserligen blir mer hanterbar, men också skapar en missvisande bild av den. Det handlar alltså inte om okunskap från textproducentens sida, utan snarare om att endast vissa aspekter förmedlas. Stereotyperna återskapar därmed känslan av olikhet mellan självet och "de Andra" (Loomba, 2008).

Forskning om ursprungsbefolkning i nyhetsmedier visar på att bilden av ursprungsbefolkningen som "de Andra" kan identifieras än idag (Narin, McCreanor & Moewaka Barnes 2017; Öhman, 2011; Ledman, 2012). Ursprungsbefolkningen utmålas som primitiva, känslolstyrda och ociviliserade. Narin, McCreanor & Moewaka Barnes (2017) undersöker i sin rapport hur ursprungsbefolkningen framställs i media i nio länder, bland annat USA och Finland. De identifierar att rapportering som rör miljö och landmark konstrueras med antagande om att majoritetsbefolkningen förstår ursprungsbefolkningens syn på relationen till naturen, kultur och andlighet. När det ställs i kontrast till den dominerande vetenskapliga diskursen framställs dessa synvinklar ofta som primitiva och otillräckliga. De menar även att media tenderar att skildra ursprungsbefolkning som mer våldsamma (Narin, McCreanor & Moewaka Barnes, 2017). Vidare visar forskning att vid rapporteringen om

ursprungsbefolkningars protester riskerar medier att göra en liten grupp individer till representant för hela minoritetsgruppen (Wilkes, Corrigall-Brown & Myers, 2010).

Ledman (2012) har utifrån ett postkolonialt perspektiv undersökt hur samiska kvinnor framställts i svensk press 1966 - 2006. Hon kom i studien fram till att fokus hamnade på det som var annorlunda i samisk kultur på ett väldigt grundläggande och stereotypt sätt. Kvinnorna fick sällan plats i nyheterna i egenskap av något annat än just samer. Ledman argumenterar för att detta bland annat beror på svenskars i allmänhet, och därmed även svenska journalisters, begränsade kunskap om samisk kultur, historia och samhälle (Ledman, 2012). Annan forskning har även visat att samer överlag är starkt underrepresenterade i svensk press, och främst förekommer i lokala medier (Öhman, 2011; Auran, 2013).

4.6 Centrum/periferi

Vi kommer i vår studie att titta på två protester som ägt rum långt ifrån såväl de svenska dagstidningarnas kontor, som från respektive länders ekonomiska och politiska centrum. Därför vill vi undersöka hur landsbygd eller perifera områden tidigare skildrats i media. Till vår hjälp har vi bland annat begreppet ”internal colonialism”. Det berör ojämlikhet i ekonomisk utveckling mellan urbana maktcentrum kontra perifera regioner av ett och samma land. Alltså hur vissa områden inom ett land utnyttjar och kontrollerar andra (Hechter 1975; Eriksson, 2008).

Som en vidareutveckling av Saids teorier om orientalism, argumenterar Jansson (2003) för att människor på vissa geografiska platser inom ett land kan konstrueras som ”den Andre”, och att detta görs av mer maktfulla regioner gentemot relativt svagare regioner. Han använder den amerikanska södern som exempel, och menar att platsen och människorna där konstrueras som en motsats till Amerika i stort, genom att de beskrivs på ett stereotypt och negativt sätt. De dåliga egenskaper som tillskrivs den amerikanska södern blir då en del i att bygga ”vi”:et, resten av Amerika, som en nationell identitet med positiva egenskaper (Jansson, 2003).

Forskning har beskrivit hur nationella nyhetsmedier i Ryssland och Israel, som har sina redaktioner i just centrum, framställer periferin inom samma land. Ekonomiskt svagare regioner rapporteras om på ett övervägande negativt sätt, om de rapporteras om alls (Svechnikova, 2008). Periferin beskrivs som fattig och problemfylld, och människorna som lever där som passiva och okunniga (Avraham & First, 2006). Centrum har ett intresse av att upprätthålla makten över periferin, och ett sätt att göra det på är genom just konstruerandet av periferin och människorna där som ”den Andre” (Ibid).

Även forskning i Sverige har kommit till liknande slutsatser. Eriksson (2008) har med hjälp av kritisk diskursanalys undersökt bilden av Norrland i Dagens Nyheter år 2000 till 2004. Hon kommer bland annat fram till att hela regionen framställs som glesbygd, med problem som utflyttning och arbetslöshet, utan hänsyn till skillnader mellan kommuner och områden. Det absolut vanligaste temat i nyheterna är regionala subventioner. Norrland skapas som ”den Andre”, i motsatsförhållande till det urbana, moderna och progressiva Sverige. Regionen ses istället som traditionell, svag och i behov av just subventioner (Ibid).

Avraham & First (2006) argumenterar för att ett återkommande problem i rapporteringen om landsbygden är att den inte bara drabbar periferin, utan också formar centrumets bild av periferin och de som lever där. Förenklingar av komplexa problem som fattigdom och

kriminalitet inom en viss region påverkar maktcentrumets syn på problemen, och media tenderar att konstruera dem som individuella problem snarare än något som är en konsekvens av eller något som kan lösas med politiska beslut (Ibid).

5. Metod

Vi har valt att använda en kvalitativ textanalys i vår studie, mer specifikt kritisk diskursanalys. Den kritiska diskursanalysen tar ofta sin början i en reaktion på något som man exempelvis läser på internet, i en tidning eller ser på TV (Berglez, 2010). Frågan som denna studie har sin rot i är om det finns någon skillnad i hur ursprungsbefolknings protester porträtteras beroende på om de sker innanför eller utanför det egna landet. I vår frågeställning finns ett kritiskt förhållningssätt till medierna/mediediskursen. Medierna uppfattas som mer än endast en informationsförmedlare: de ses som en social handling som formar, och formas av, samhället. För att få svar på frågor om varför nyhetsartiklarna ser ut som de gör, vems perspektiv som står i fokus och ifall artiklarna har en inbäddad agenda/intresse (medveten eller omedveten) krävs en ideologikritisk analys (Berglez, 2010). I den kritiska diskursanalysen vävs ideologikritiken in och strukturer kan göras synliga genom att ställa frågor till texterna och analysera förekommande diskurser (Berglez, 2010).

I detta kapitlet kommer vi vidare att motivera varför vi har valt att använda oss av just kritisk diskursanalys samt berätta hur den kommer att användas metodologiskt. Därefter följer vilka idéer inom den kritiska diskursanalysen som studiens analyschema är baserat på.

5.1 Kvalitativ textanalys

Vi har valt en kvalitativ textanalys som metod eftersom vi är intresserade av att undersöka *hur* händelserna och aktörerna i Kallak och Standing Rock har skildrats i skreven text, snarare än hur omfattande rapporteringen varit. Vi vill undersöka det som eventuellt ligger dolt i texterna, hur aktörerna och händelserna beskrivs och maktstrukturerna bakom. Det hade varit svårt att få fram genom en kvantitativ metod (Esaïsson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017). Det hade dock varit intressant att även titta på hur mycket utrymme rapporteringen fått, och om det skiljer sig åt mellan protesterna och mellan andra liknande händelser. Med tanke på uppsatsens begränsningar i tid är vi dock trygga med att en kvalitativ textanalys är det bästa sättet att besvara våra frågeställningar på.

En annan typ av diskursanalys som man hade kunnat använda för att utföra studien är Carol Bacchis metod "What's the problem represented to be?", även kallad WPR-metoden (Esaïsson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017). Den hade lämpat sig bra för att svara på frågeställningen "Hur gestaltas problemet i fallet Kallak respektive Standing Rock?" men vi anser att för att kunna uttala oss om eventuella skillnader mellan rapporteringen av de båda protesterna, vilket är studiens syfte, måste vi även analysera språkbruket på en djupare nivå i artiklarna. Därför har vi istället valt att använda oss av kritisk diskursanalys.

5.2 Kritisk diskursanalys

För att kunna besvara studiens syfte och komma åt vilka bakomliggande maktstrukturer och föreställningar som präglar rapporteringen krävs att texten analyseras i relation till den sociokulturella praktiken (se Faircloughs tredimensionella modell). Därför har vi valt bort metoder där endast texten analyseras och inte relationen till samhället. Vi anser att för att få en förståelse för vad skillnaderna i den svenska medierapporteringen mellan protesterna i

Standing Rock respektive Kallak beror på krävs en förståelse för den kontext där texterna skapats.

Mycket av den tidigare forskning vi stödjer oss på har använt sig av kvalitativ innehållsanalys för att komma fram till sina resultat (exempelvis Reul, Paulussen, Raeijmaekers, van der Steen & Maesele, 2016; Avraham & First, 2006), och framför allt just kritisk diskursanalys (Yacoumis, 2017; Van Dijk 1991; Eriksson 2008; Ledman, 2012). Vi vill fortsätta inom den traditionen för att kunna utveckla och bygga vidare på den tidigare forskningens resultat.

Det som är utmärkande för den kritiska diskursanalysen är att den utgår från teorier om språk och människors språkanvändning tillsammans med teorier om samhälle, makt och påverkan (Berglez, 2019). Med hjälp av metoden kan det synliggöras på vilket sätt en text förhandlar med, hjälper till att upprätthålla eller motverkar olika intressen eller agendor i samhället (Berglez, 2019). På det sättet kan man få syn på ifall artiklarna tenderar att ha olika förhållningssätt till aktörer, metoder och sakfrågor beroende på vilken protest som undersöks.

Vi har valt att utgå från van Dijks inriktning av kritisk diskursanalys. Den är mer sociokognitiv och sprungen ur psykologin, jämfört med Wodak och Faircloughs inriktningar som båda har en lingvistisk utgångspunkt (Berglez, 2019). Inom van Dijks inriktning så bygger språkanvändningen på en kognition där konsument och producent har en gemensam förståelse för olika konsensus som framkommit bland annat baserat på kollektiva minnen. Om många personer tolkar en text på ungefär samma sätt innebär det att de är en del av en större språk- och samhällsgemenskap där även ideologier kan förekomma (Ibid). En sådan inbyggd förståelse/konsensus kan till exempel vara att amerikaner och svenskar är olika, att våld är fel och så vidare.

Inom den kritiska diskursanalysen är det därför extra viktigt att analysera de delar av texten som framställs som självklara och sanna. Eftersom det genom att analysera dessa självklarheter går att få syn på vilka hegemonier som ligger bakom och därmed också vilket maktintresse (Ibid).

5.3 Kritik mot kritisk diskursanalys

Den kritiska diskursanalysen som metod har bland annat fått kritik för att vara normativ och ge stort utrymme för subjektiva tolkningar. Istället för att bara beskriva vad som sker i en text har den kritiska diskursanalysen en vilja att även förstå och förklara varför detta sker. Här ges forskaren stor möjlighet att själv tolka och risken finns att den enskilda personens tidigare erfarenheter, värderingar och förförståelse påverkar hur tolkningen blir (Boréus & Seiler Brylla, 2018).

Alla tolkningar av en text, speciellt då man som i vårt fall letar efter både manifesta och latent budskap i texten, påverkas rimligtvis på något sätt av uttolkaren och vem hen är. Detta är giltigt för alla typer av samhällsforskning (Esaïsson, Gilljam, Oscarsson, Towns & Wängnerud, 2017), och inte specifikt för den kritiska diskursanalysen. Det är viktigt att vara medveten om detta, och det ställer extra höga krav på oss att vara transparenta och öppna med hur vi har kommit fram till våra resultat och hur vi har tolkat texten. Detta gör vi genom att tydligt exemplifiera med de citat som vi baserar våra tolkningar på samt genom att ha ett textnära analyschema.

Slutligen menar kritiker också att det är oklart vad en fördjupad läsning av en text faktiskt bidrar till. Vi hänvisar här till Boréus och Seiler Brylla (2018) som argumenterar för att djupanalyser av en text gör det möjligt att identifiera och belägga mönster och budskap som man annars inte uppfattat eller endast fått en svag känsla av vid en vanlig läsning. Just detta är den kritiska diskursanalysens behållning som metod: möjligheten att upptäcka det som annars gått oss förbi. Som Ruth Wodak uttrycker det: "Critical discourse analysis is an instrument whose purpose is to expose veiled power structures" (citerad i Boréus & Seiler Brylla, 2018, s. 308).

5.4 Operationalisering

För att vara säkra på att vi analyserar alla texter likadant kommer vi att utgå från ett analyschema med frågor som vi ställer till varje text. Peter Berglez (2019) har utformat ett analyschema för att analysera medietexter som vi har tagit inspiration från. Han i sin tur baserar sitt analyschema till stor del på Anabela Carvalho (2008), och vi har även utgått från hennes praktiska tillämpning av kritisk diskursanalys som metod. Slutligen har vi också anpassat analyschemat med egna frågor, för att kunna besvara just våra frågeställningar. Analyschemat ämnar analysera alla tre dimensioner; texten, den diskursiva praktiken och den sociokulturella praktiken. En introduktion till analyschemats olika delar följer nu, denna kan också ses som en guide för vad analyschemat ska besvara. Analyschemat i sin helhet finns som bilaga.

Textens huvudsakliga innehåll och omgivande struktur

För att få ett grepp om texten behöver vi veta vad den handlar om, och i vilket sammanhang den är placerad. Vad är rubriken? Finns det exempelvis bilder, faktarutor eller andra texter i anslutning till texten? I den här studien blir det även relevant att nedteckna var texten är hämtad ifrån och vilket datum den är skriven.

Tema och delteman

Här analyseras vilka textens huvudtema och delteman kan sägas vara, alltså hur texten är hierarkiskt organiserad. Det viktiga är att få syn på vad som får mer eller mindre uppmärksamhet (Berglez, 2019). En annan mening med detta steg är att få syn på hur reportern kopplar samman det som hänt med andra teman/händelser, och vilka kopplingar som inte görs (Carvalho, 2008).

Aktörer

Här beskriver vi vilka aktörer som finns med i texten, hur de representeras och vad de får representera i texten (som ett företag, organisation eller en myndighet). Framkommer de som individer eller grupp? Här vill vi få fram en mängd aspekter: vems perspektiv får dominera texten och sätta agendan? Hur stor möjlighet får en aktör att formulera vad problemet är? (Carvalho, 2008). Vi tittar dessutom på vilka egenskaper som framskrivs i samband med aktören, och om aktören beskrivs med eller utan specifika egenskaper och attribut (Berglez, 2019).

Maktintressen

Det viktigaste här är att få syn på vad som är förgivettaget, naturligt eller normalt i texten (Berglez, 2019). Finns det subjektiva åsikter som beskrivs som objektiva sanningar och verkar textproducenten vilja upphäva eller upprätthålla maktförhållandena? Även här handlar det om att analysera både de perspektiv som får synas i texten, och de som inte får komma

fram (Carvalho, 2008). Slutligen sätts texten också i en sociokulturell kontext: hur hänger de dominerande diskurserna i texten samman med det rådande samhället? (Berglez, 2019).

Diskursiv strategi

Här riktar vi ljuset mot journalisten/textproducenten. Hur syns textproducentens medvetna eller omedvetna försök att legitimera ett visst perspektiv? Vilka idéer, handlingar eller ämnen lyfts fram på bekostnad av andra och hur inramas dessa i texten? Här särskiljs aktörernas agens från textproducentens (Berglez, 2019). Att få syn på textproducentens roll kan göras genom att titta på hur texten positionerar olika aktörer eller händelser i texten och hur de konstrueras i relation till andra aktörer. Vi kan även titta på om aktörernas handlingar legitimeras och förklaras eller inte. Ett annat sätt är att titta på om en handling politiseras och sätts i ett större sammanhang, eller om den snarare avpolitiseras (Carvalho, 2008).

Språk i detalj

Här fördjupas den språkliga analysen. Det handlar både om lexikala val, alltså vilka ord som används och vilka konnotationer dessa ord för med sig (som positiva/negativa), men också om vilka beskrivningar som kan ses som ”onödiga” eller irrelevanta, men som ändå finns med. Ett exempel är att en persons etnicitet nämns trots att det inte spelar någon roll för innehållet i texten (Berglez, 2019). Slutligen vill vi i detta steg notera metaforer eller retoriska modeller – vilka känslor verkar textproducenten vilja väcka genom dessa val? (Carvalho, 2008).

Som alltid med diskursanalys finns ett mått av tolkning. För att undvika att vi tolkar frågorna i vårt analyschema på alltför olika sätt har vi gjort en testanalys och diskuterat alla frågor utifrån den analysen samt skrivit instruktioner för hur vi ska svara på frågorna. Vi delade upp de två konflikterna mellan oss så att vi analyserade lika många texter av varje fall var. Detta för att inte ett av fallen bara skulle analyseras av en av oss utan att vi skulle balansera ut eventuella personliga tolkningar.

Eftersom kritisk diskursanalys är en kvalitativ metod som bygger på tolkning så går det inte att prata om generaliserbarhet som man gör inom kvantitativa metoder (Alvehus, 2016). Poängen med den kvalitativa metoden är inte att resultatet är generaliserbart, det vill säga att peka på att det alltid ser ut på det sättet, utan snarare att upptäcka förekomsten av fenomen, exempelvis vilka diskurser som används. Därför kan man inom den kvalitativa metoden istället diskutera studiens överförbarhet, alltså om resultaten går att överföra till andra situationer. Detta kommer vi att göra under kapitlet “Slutsatser”.

6. Material och urval

För att få en övergripande blick på hur medierapporteringen om konflikterna i Kallak och Standing Rock sett ut och vad som mött majoriteten av svenska folket har vi valt att basera vårt urval på vilka texter som kan antas ha nått flest människor. Vi har därför valt de största rikstäckande tidningarna: Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet. Det är en blandning av såväl dags- och kvällstidningar som tidningar med olika politisk färg på ledarplats. Rapporteringen skulle därför kunna skilja sig åt mellan de olika tidningarna. Vi har dock valt att inte fokusera vår analys på sådana eventuella skillnader då vi är mer intresserade av att undersöka den gemensamma bilden som tidningarna förmedlat av protesterna. Detta eftersom vi vill få syn på den samlade mediebildens snarare än den som framkommit i specifika tidningar. Vi använder oss av såväl webbartiklar som tryckta artiklar eftersom många läsare även finns på webben. Ifall dubletter förekommer där en artikel finns både som webbartikel och i print så kommer vi att välja den artikeln som är längst eftersom det ger mer underlag för analys.

I enlighet med vårt syfte har vi valt bort öppet åsiktsdrivna artiklar. Det gäller såväl på ledarplats som på debattsidor. Detta eftersom det är just den hävdade objektiva och neutrala nyhetsrapporteringen som vi är intresserade av att undersöka, inte hur debattörer från olika sidor argumenterar för sin sak. Vi kommer inte heller att titta på kulturrecensioner som nämner konflikterna då det i enlighet med syftet är nyhetsrapporteringen som vi är intresserade av. Enligt Maria Sjögren, doktorand vid institutionen för journalistik, medier och kommunikation på Göteborgs universitet, är det brukligt när man genomför en kritisk diskursanalys att man tittar på längre artiklar (personlig kommunikation, 22 oktober, 2019). Detta för att kunna genomföra en mer djupgående och detaljerad analys, och för att längre texter ger mer utrymme för till exempel fler aktörer och diskursiva strategier att synas. Därför har vi valt bort korta nyhetsnotiser och kommer endast att analysera artiklar med mer än 500 ord.

Eftersom konflikterna sträcker sig över en lång tid har vi valt att begränsa vår sökning från då protesterna började och ett år framåt. Vi har även provsökt efter material utan någon tidsbestämelse. I konflikten Standing Rock fanns då inga artiklar utifrån våra kriterier varken före eller efter den bestämda sökperioden. I Kallak fanns artiklar skrivna även senare, främst under 2018 men de var i princip utslutande från Svenska Dagbladet. Startdatumerna har vi valt efter när den första artikeln skrevs om respektive konflikt. Detta var 1 juli 2013 för Kallak-konflikten och 10 mars 2016 för Standing Rock.

Sökorden som användes för konflikten i Kallak var: "Kallak", "Gállok", "Beowulf Mining" och "Jokkmok iron mines". Mellan datumerna 1 juli 2013 - 1 juli 2014 fanns vid en första sökning 48 artiklar i tryckt press och 86 webbartiklar från Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet. När vi rensade bort artiklar som var under 500 ord, åsiktsartiklar, dubletter, kulturrecensioner och artiklar som inte handlade om konflikten så blev det 6 artiklar kvar.

Mellan datumerna 10 mars 2016 - 10 mars 2017 fanns vid en första sökning på "standing rock" totalt 14 artiklar i tryckt press och 54 webbartiklar från Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen och Svenska Dagbladet. Efter att även ha sökt på "north dakota", "dakota access" och "oljeledning" under samma datum, samt när vi rensat bort artiklar med mindre än 500 ord, åsiktsartiklar, dubletter, kulturrecensioner och artiklar som inte handlade om konflikten

så blev det 8 artiklar kvar. En valde vi bort då den behandlade oljeledningar på ett mer generellt plan, även om Dakota Access Pipeline användes som exempel. En annan handlade främst om svenska bankers investeringar i oljeledningen. Den valde vi bort eftersom ingen annan artikel nämnde bankerna, och materialet därmed blivit för tunt för att utföra en analys av.

Slutligen hade vi totalt tolv artiklar, sex stycken om respektive konflikt. Bland dessa tolv artiklarna var sju artiklar från Dagens Nyheter, två från Aftonbladet, två från Expressen och en från Svenska Dagbladet.

7. Resultat och analys

Eftersom vårt syfte med studien är att kartlägga om det finns skillnader i hur medierapporteringen skildrar protesterna från de båda länderna så har vi delat upp resultatet utifrån vad vi identifierat som de största skillnaderna. Nedan kommer en kort sammanfattning av dessa skillnader, därefter kommer vi att presentera dem var för sig mer djupgående.

Vi kommer i studien fram till att det skiljer sig mycket mellan vilken politisk nivå som konflikterna placeras. I artiklarna om Kallak ses problemet främst som lokalt utan kopplingar till politiska handlingar medan ansvaret i artiklarna om Standing Rock hamnar på presidenterna. Vidare identifierade vi även att medielogiken spelar en roll i detta genom förenkling och personifiering samt att missvisande formuleringar förekom i artiklarna om Standing Rock.

Vi hittade även likheter och olikheter i hur ursprungsbefolkningen porträtterades i artiklarna. I artiklarna om Standing Rock benämns marken ofta som helig för ursprungsbefolkningen. I artiklarna om Kallak dominerar istället en ekonomisk diskurs där rennäringen som en verksamhet ställs mot jobb som gruvan skapar. Vidare görs kopplingar till den koloniala historien i artiklarna i Standing Rock men inte i artiklarna om Kallak.

Vi identifierade även att resultatet går i enlighet med tidigare forskning om centrum/periferi, där Jokkmokk i artiklarna utmålas som en kommun i behov av räddning. North Dakota framställs inte på samma sätt som glesbygd.

Den sista stora skillnaden som vi identifierat är att polisen legitimeras i artiklarna om Kallak vilket inte sker i samma utsträckning i Standing Rock. I artiklarna om Kallak ligger även ett fokus på vilka brott aktivisterna utfört. I rapporteringen om båda konflikterna får dock aktivisterna till stor del vara med i direkta citat med stor möjlighet att formulera kritik.

Dessa huvudsakliga resultat kommer nedan att presenteras uppdelat i fem kapitel: "På vem ligger ansvaret?", "Förenkling av en komplicerad situation", "Vilken roll får ursprungsbefolkningen?", "Centrum/periferi" och "Aktivister och poliser".

7.1 På vem ligger ansvaret?

En av de största skillnaderna som vi har identifierat mellan rapporteringen om Kallak respektive Standing Rock är på vilken politisk nivå problemet tas upp. I Kallak riktas den mesta kritiken av aktivister och forskare mot gruvbolaget och själva gruvan istället för mot politiker, myndigheter och tjänstemän. När kritik väl riktas mot beslutsfattare genom direkta citat så görs detta implicit och det framgår aldrig vem som kritiken egentligen riktas mot. Till exempel: "De tänker göra Jokkmokk till ett nytt Malmfälten, det är vansinne!" (Svenska dagbladet, 2013, 1 juli). Det följs inte upp i texten vilka "de" är och beskrivs inte vilken myndighet det är som tar beslut i frågan. Ytterligare ett exempel: "– Renbetesmarker skänks i stort sett bort till utländska profitörer, säger Ivar Kuoljok, som oroas över de konsekvenser en framtida gruva har både på miljö och samekultur" (Dagens nyheter, 2013, 4 september). Vem det är som skänker bort marken framkommer inte utan fokus i artikeln hamnar istället på Beowulf Mining som en utländsk aktör.

I majoriteten av artiklarna framgår det inte vilken myndighet det är som tar beslutet om gruvan i Kallak. Med undantag från en artikel som skriver: “[...] även om Jokkmokk är delat i ja, nej och nja tas det slutgiltiga beslutet 103 mil söderut. På regeringskansliet och hos mark- och miljödomstolen i Stockholm” (Aftonbladet, 2013, 14 augusti). I en annan artikel nämns Bergsstaten: “I dag kan myndigheten Bergsstaten bevilja bolag tillstånd att söka efter mineraler mot både samernas och den privata markägarens vilja” (Dagens nyheter, 2013, 11 september). Det framkommer dock inte om Bergsstaten även tar det slutgiltiga beslutet om gruvan därefter ska få byggas. Inte i någon av artiklarna får beslutsfattare bemöta kritik eller över huvud taget vara med i direkta citat. Avsaknaden av ansvariga myndigheter/politiker i frågan gör att frågan främst inte lyfts upp som ett problem med nationellt ansvar utan snarare som ett lokalt problem.

Den enda politiker som är en återkommande aktör i artiklarna är Stefan Andersson som är kommunalråd i Jokkmokk. Han är inte med som en av de som kommer fatta beslutet utan förekommer i texterna mer som en lokal förespråkare för gruvan.

Att vi är oense om sakfrågor är bara bra. Inom kommunen följer vi så klart händelseutvecklingen. Men jag tycker att det har gått alldeles för långt när aktivister ägnar sig åt olagliga aktiviteter för att sprida sitt budskap, förklarar han. (Expressen, 2013, 7 september)

Att det endast är ett kommunalråd som får vara med i direkta citat är ytterligare ett tecken på att problemet görs lokalt. Istället för att kritiken riktas mot politiker/tjänstemän så får gruvan och gruvbolaget majoriteten av kritiken. Företrädare för gruvbolaget är med i de flesta av artiklarna och de får till viss del bemöta kritik från aktivister och forskare.

Gruvan sägs ligga mitt i det område som förbinder samebyarnas olika marker. Finns risken för att gruvprojektet stör samernas rennäring?

– Jo, och vi har ju kontaktat med samer eftersom de berörs [sic]. Vi har haft diskussioner, och samerna är ofta emot allting som gäller ingrepp i naturen. Det gäller gruvor, vindkraft och dammar. Vi hanterar saken därefter, och vi har pågående diskussioner med byarna. (Svenska Dagbladet, 2013, 1 juli)

I ovanstående citat är det en företrädare för gruvbolaget som får svara på frågan om placeringen av gruvan kommer att störa rennäringen istället för att frågan ställs till politiker/tjänstemän. I en av artiklarna går det att läsa i en faktaruta att Sverige har gjort stora satsningar under de senaste 20 åren för att fler gruvor ska kunna byggas i Norrland (Aftonbladet, 2013, 14 augusti). Det tas inte upp utöver faktarutan och nämns inte heller i någon av de övriga artiklarna. Att lägga ansvaret enbart på gruvbolaget blir ett sätt att osynliggöra nationella bakomliggande intressen som har lett fram till en gruva i Kallak, vilket vi kommer återkomma till i slutdiskussionen.

Artiklarnas fokus på företaget kan även ses som en del av en nyliberal diskurs. Konsekvenserna av vad företaget gör ses inte som en fråga om lagstiftning utan snarare som enskilt ansvar där företaget själva ska reglera vad de gör. Företaget klandras för att inte ta hänsyn till miljö eller samers rättigheter, men de lagar som tillåter företaget att göra detta lyfts inte fram i majoriteten av artiklarna.

7.1.1 Ansvar i Standing Rock

I artiklarna om Standing Rock är det däremot tvärtom. Oljebolaget får väldigt lite utrymme och nämns inte ens vid namn i flera av artiklarna. "North Dakota Access Pipeline kan vara klar redan inom en månad, uppgav en representant för energibolaget i en federal domstol i Washington förra veckan" (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari). Jämfört med Kallak där bolaget i majoriteten av artiklarna nämns med både landstillhörighet, dotterbolag och har en företrädare i texten. "Bakom arbetet står det brittiska bolaget Beowulf Mining, med dess svenska dotterbolag Jokkmokk Iron vid grävmaskinens spakar." (Svenska Dagbladet, 2013, 1 juli).

Oljebolaget får inte heller bemöta någon kritik eller vara med i något direkt citat, utan endast indirekta i några få fall. "Företaget bakom menar att ledningen inte alls äventyrar ursprungsbefolkningens tillvaro i reservatet" (Aftonbladet, 2016, 24 november). Istället hamnar fokus på presidenterna Barack Obama och Donald Trump. De omnämns i samtliga artiklar och framställs som beslutsfattare i frågan om oljeledningen.

Under sin femte dag som USA:s nya president rev Donald Trump under kvällen upp Barack Obamas beslut att stoppa de omdiskuterade oljeledningarna genom ännu en exekutiv order. (Expressen, 2017, 24 januari)

Även om frågan definitivt lyfts till en nationell politisk nivå i artiklarna om Standing Rock kan det argumenteras för att sättet som det görs på är avpolitiserade. Detta då det snarast sätts på en individuell nivå där Obama och Trump framställs som personer med olika åsikter snarare än som representanter för olika politiska partier. Detta kan ses som en spegling av amerikanska medier och kan tyda på att svenska medier anammat ett individualistiskt sätt att skriva om politiken på.

En anledning till skillnaden i vilken politisk nivå problemet läggs på i de två konflikterna skulle kunna vara att fler beslut togs om oljeledningen vid Standing Rock, jämfört med gruvan i Kallak, inom den givna tidsramen. I Standing Rock togs ett beslut om att tillfälligt stoppa byggandet av oljeledningen för att utreda alternativa vägar och sedan beslutet att fortsätta byggandet som planerat. Även om dessa två beslut omnämns i flera artiklar så kan de dock inte ses som ensam förklaring till att problemet lyfts till en nationell politisk nivå då detta även görs i artiklar skrivna innan besluten togs. "– Det är dags för president Obama att fördöma deras taktik och denna oljeledning, säger han [stamledaren Archambault] i ett uttalande, enligt ABC News." (Aftonbladet, 2016, 24 november). Utöver detta bör även noteras att det var en myndighet som tog det första beslutet och inte Barack Obama själv.

7.1.2 Intressen bakom oljeledningen

Vidare framgår det även i majoriteten av artiklarna vilka intressen Donald Trump har av att bygga oljeledningen så snabbt som möjligt. Det lyfts att han har privata aktier i företaget som äger oljeledningen samt att han vill utvinna så mycket energi som möjligt eftersom det gynnar landet. Exempelvis: "Enligt Sean Spicer är Donald Trumps plan att balansera naturskyddet och projekt som kan skapa jobb och få USA:s ekonomi att växa." (Expressen, 2017, 24 januari), "Medarbetarna har gjort klart att de intressen han [Trump] har i bolaget som driver projektet – där han så sent som i våras hade en aktiepost – har påverkat den hållningen [stödet till oljeledningen]." (Dagens Nyheter, 2016, 5 december). I en av artiklarna tas även upp att företaget i fråga har skänkt pengar till Trumps valkampanj:

“Bolaget vd skänkte också mer än 100 000 dollar till Trumps valkampanj.” (Dagens Nyheter, 2016, 4 december). Trumps intressen görs därmed mycket klara och kan nästan ses som anklagelser för korruption. Obamas intressen av att godkänna/stoppa oljeledningen görs inte tydliga på samma sätt.

Att Trumps privata intressen tas upp blir även en del av ett avlegitimerande av honom, vilket sker systematiskt i de analyserade artiklarna. Detta sker bland annat genom negativa ordval såsom: “Donald Trump kör över både miljöaktivister och ursprungsbefolkningen” (Expressen, 2017, 24 januari). Ett annat exempel är att det i en faktaruta i en av artiklarna räknas upp allt dåligt som Trump och hans administration har gjort hittills, bland annat: “Skäller ut medier under en 77 minuter lång presskonferens, där han bland annat hyllar den sparkade Flynn.” och “Brittiska parlamentet ska diskutera om Trumps besök i juni kan stoppas. Protester mot Trump planeras i flera städer.” (Dagens nyheter, 2017 20 februari)

Att han i majoriteten av artiklarna inte får uttala sig i direkta citat förstärker detta. Avlegitimeringen av Trump kan eventuellt höra ihop med en konsensus bland svenska medier inom vilken Donald Trump ifrågasätts. Någon motsvarande typ av avlegitimering av Obama eller någon aktör i artiklarna om Kallak förekommer inte.

Varken i texterna om Kallak eller Standing Rock är det vanligt förekommande att förklara varför bygget av gruvan/oljeledningen behövs, bortom strikt ekonomiska anledningar. Det framgår inte i någon artikel vad som ska bli av det som utvinns ur gruvan, vad materialet sedan ska bli och vilka alternativ till att bygga gruvan som finns. Bara i en artikel om Standing Rock nämns fördelarna med att använda en oljeledning gentemot att frakta olja på annat sätt. ”Dakota Access Pipeline är ett projekt värt 3,8 miljarder dollar och ska transportera olja till Gulfkusten och Mellanvästern på ett säkrare och billigare sätt än via räls” (Dagens nyheter 2016, 4 december).

7.2 Förenkling av en komplicerad situation

En förklaring till att fokus hamnar på presidenterna i texterna om Standing Rock kan hittas i teorin om medielogik. Eftersom den svenska publiken inte har lika stor inblick i amerikanska beslutsfattande organ så blir en journalistisk strategi att istället berätta om presidenterna som är välkända, för att göra en komplicerad situation lättare att förstå. Kommersialiseringen av medierna kan också spela en roll här. Ett ökat fokus på underhållning, lockande rubriker och personifiering för att nå en bredare publik kan påverka hur man skriver om händelserna. Ett fokus på presidenterna i USA skulle därför kunna locka fler läsare och rubriker så som “Donald Trump kör över ursprungsbefolkning” (Expressen, 2017, 24 januari) vara mer intresseväckande än exempelvis “Bygget av oljeledningen fortsätter”.

I Kallak är flera myndigheter och regeringen inblandade i beslutet. Att inte ställa någon politiker till svars eller lyfta frågan till en högre politisk nivå kan därmed också vara ett försök att göra en komplex fråga mer enkel. Förenkling sker alltså i både Standing Rock och i Kallak men med olika resultat. I Standing Rock går förenklingen ut på att låta presidenterna få ansvaret medan man i Kallak inte tar upp beslutsfattare utan istället fokuserar på gruvbolaget. Att länderna har olika politiska system kan också ha en påverkan på detta.

I texterna om Standing Rock förekommer information och formuleringar som blir missvisande i flera artiklar. Till exempel står det i flera artiklar att oljeledningen ska dras

genom Siouxstammens reservat när oljeledningen i själva verket ska dras i närheten av reservatet. “[...] oljeledningen Dakota Access Pipeline som hotade dricksvattnet och dessutom skulle dras genom naturreservatet Standing Rock [...]” (Expressen, 2017, 24 januari). I en del av artiklarna framstår det även som att det är president Obama som har stoppat oljeledningen när beslutet egentligen togs av myndigheten The army corps of engineers. “Obama stoppade projektet på grund av dess oklara miljöpåverkan” (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari). Oljeledningen stoppades inte heller helt utan endast tillfälligt för att utreda alternativa vägar att dra ledningen på. Denna typ av missledande formulering kan både kopplas till medielogikens teori om att förenkla verkligheten men även till att journalisterna inte är på plats utan använder mycket andrahandskällor. Detta går i enlighet med tidigare forskning om relationen till USA i svenska medier. Användandet av andrahandskällor riskerar att leda till missvisande information då citat tas från utländska källor och sätts in i andra sammanhang i den svenska nyhetsartikeln. Liknande faktafel förekommer inte i texterna om Kallak. Där hade journalisterna uteslutande egna intervjuer med de medverkande.

7.3 Vilken roll får ursprungsbefolkningen?

I texterna om både Standing Rock och Kallak förekommer den amerikanska ursprungsbefolkningen respektive samerna. De tillhör de aktörer som får allra mest utrymme att uttrycka sig genom direkta citat och formulera kritik.

I huvudsak har de protesterande två argument för sin sak. Det första berör miljö, och handlar i Kallak om hot mot vattendammar och natur i närheten: “Orsaken sägs vara markförstöring, oro för natur och vattenvärden i Norrland samt att gruvprojekten enligt aktivisterna riskerar störa samers rennäring i framtiden” (Svenska Dagbladet, 2013, 1 juli). Även i Standing Rock handlar det om hotet mot dricksvatten om oljeledningen skulle brista under Lake Oahae. Dessa argument framförs såväl av ursprungsbefolkningen som av andra aktivister och representanter för akademien i båda fallen.

Ledningen är miljömässigt kontroversiell, då den sista delen ska gå under Oahesjön, som är en del av Missourifloden. Uppstår en läcka kan dricksvatten för flera miljoner människor som bor längs Missourifloden förgiftas. (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari)

Det andra argumentet handlar dock mer direkt om ursprungsbefolkningen. Det handlar i konflikten Kallak om rennäring/renbete, och i fallet Standing Rock om “helig” mark eller mark med stort “kulturellt värde”.

Här finns en skillnad. Medan samernas protester kopplas direkt till hotet mot rennäringen så handlar det uttalat i den amerikanska ursprungsbefolkningens fall om något som går bortom materiella ting - det handlar om något “heligt”. Rennäringen beskrivs i majoriteten av artiklarna snarare som något man gör för att överleva, en verksamhet, än något kulturellt eller heligt. “Karin Kuoljok, som har sina renar vid den planerade gruvan i Kallak, välkomnar FN-kritiken. Gruvplanerna i Kallak ödelägger hennes verksamhet, befarar hon” (Dagens Nyheter, 2013, 11 september) jämfört med i Standing Rock: “[...] ursprungsbefolkningen hävdar att den [oljeledningen] kränker deras konstitutionella rätt till marken och till vattnet, och deras religiösa rättigheter. Vattnet är heligt” (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari).

Eftersom rennäringen och varför den är viktig för samerna inte förklaras närmare, så blir argument om stora pengar att tjäna, viktiga mineraler eller de många jobb som kan skapas

starkare, medan användandet av ordet helig, som är genomgående i texterna om Standing Rock, betonar att marken är viktigare och går bortom materiella/ekonomiska värden. Heligheten förklaras inte närmare - varför marken är helig och kulturellt viktig får stå både oförklarad och oemotsagt.

Detta skulle kunna ses som ett utslag av den svenska koloniala diskursen: marken tillhör de som kan förvalta den bäst, ge flest jobb åt de som bor i området eller bäst möjlighet till rennäring. Vem som har rätt till marken styrs dock inte alls i texterna om Kallak av vem som har varit där historiskt eller värden som "helighet". Den koloniala diskursen blir svagare när textproducenten rapporterar om ett annat land; även där finns argument om ekonomisk vinst och jobbskapande, men dessa lyfts inte alls upp i lika hög grad. Nationell identitet och intressen tycks alltså spela in i rapporteringen.

Både samerna och den amerikanska ursprungsbefolkningen får formulera kritik och förklara varför de protesterar. Samernas argument legitimeras i ett par texter av att FN har riktat kritik mot den svenska minerallagen för att alltför lättvindigt låta industriprojekt byggas på samisk mark, i motsats till vad ILO-konventionen säger. "För sin rätt till samma mark hänvisar samerna i sin tur till den internationella rätt, ILO-konventionen, som handlar om ursprungsbefolkningens rätt till land och vatten" (Dagens Nyheter, 2013, 9 september). I fallet med Standing Rock tas sådan internationell lag inte upp, men däremot förs ett mer långtgående resonemang kring att protesterna är en del av en historisk kamp för konstitutionella rättigheter. "Standing Rock har blivit en symbol både för många års kränkningar av stammars rättigheter [...]" (Dagens Nyheter, 2016, 4 december).

Även här finns en skillnad. Historisk kontext och kolonialt förtryck nämns endast ett fåtal gånger, och då i samernas egna citat, i texterna om Kallak. En same som också är med som aktivist säger: "– Det är ett övergrepp mot mitt folk. I Sverige fördömer man förtryck av urbefolkningar i andra länder men slår ned på den egna urbefolkningen, säger hon och fortsätter demonstrativt att sjunga när hon lyfts bort av polis och placeras i diket" (Dagens Nyheter, 2013, 9 september). Det är dock inget som textproducenten fördjupar eller ställer frågor om, varken till den som säger citatet eller någon annan i texten. Ingen beskrivs heller som orsaken till eller får bemöta FN:s kritik mot Sverige. I fallet Standing Rock nämns istället den historiska kampen i hälften av artiklarna, och av just textproducenten:

Protesterna mot North Dakota Access har kommit att handla om mer än en stump oljeledning. De handlar om ursprungsbefolkningens konstitutionella rättigheter över huvud taget, en kamp som har pågått i århundraden men med ideliga förluster (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari).

Att detta skrivs ut i textproducentens egna ord, snarare än i citat som i Kallak, visar på att textproducenten ser detta som något självklart: det är inte en åsikt att den amerikanska ursprungsbefolkningen har bristande rättigheter, utan ett faktum.

I majoriteten av artiklarna framställs ursprungsbefolkningen som en homogen grupp, där alla är emot bygget av oljeledningen/gruvan. Det finns dock ett undantag i texterna om Kallak, där en text även låter en same som är för gruvan vara med i direkt citat.

Kommunalrådet Stefan Andersson (S), själv same, känner inte igen den polarisering som Niklas Spik målar upp.
- Det är synd att det har blivit krigsrubriker om Kallak. Det finns väldigt många samer som stöttar förslaget om gruvan, säger han (Expressen, 2013, 7 september).

Samtliga texter om Standing Rock gör däremot kopplingen att ursprungsbefolkning är lika med att vara emot bygget av oljeledningen, och att det finns en inneboende motsättning mellan ursprungsbefolkningens rättigheter och bygget av oljeledningen.

Att ursprungsbefolkningen konstrueras som en homogen grupp i majoriteten av artiklarna hänger ihop med skapandet av stereotyper. ”Vi har haft diskussioner, och samerna är ofta emot allting som gäller ingrepp i naturen”, säger en styrelseledamot för Beowulf Mining” (Svenska Dagbladet, 2013, 1 juli). Att homogenisera en grupp kan bidra till upprätthållandet av maktordningar och i det här fallet vara ett utslag av en kolonial diskurs – alla som tillhör en folkgrupp tillskrivs samma åsikter och viljor, och fråntas därmed sina individuella åsikter och viljor som säkerligen skiljer sig åt inom gruppen. En annan möjlig förklaring till att ursprungsbefolkningen i Standing Rock görs homogen är att journalisten inte varit på plats. Variationer inom gruppen har inte trängt igenom och andrahandskällor av den sorten har därför inte funnits att tillgå. En tredje förklaring är att eftersom bilden av ursprungsbefolkningen som motståndare till industriprojekt passar in i redan befintliga stereotyper gör detta, i enlighet med medielogiken, det lätt för textproducenten att fortsätta reproducera stereotypen.

Ursprungsbefolkningen är också de enda av alla aktörer som explicit tillskrivs egenskaper av textproducenten: ”Niklas Spik, som ägnar veckoslutet åt att samla in sina renar, är trött och orolig” (Expressen, 2013, 7 september) och ”Phyllis Young är känd här. Hon är aldrig rädd (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari). I en text beskrivs även fysiska attribut: ” Hennes långa hår går långt ned på ryggen, men senare berättar hon med ett leende att det är det enda som avslöjar hennes ålder. Det brukade gå ned till rumpen, men det har slutat att växa” (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari). Att tillskriva en aktör känslor och egenskaper kan dels vara ett sätt att mänskliggöra dem för läsaren, men också ett sätt att förminska. För att jämföra beskrivs inga presidenter eller företrädare för myndigheter på liknande sätt som känslolösa eller med fysiska attribut.

Slutligen finns det ett förgivettagande i texterna om Standing Rock som inte på samma sätt finns i texterna om Kallak. Även om ingen artikel fördjupar kopplingen mellan respektive urfolk och marken där oljeledningen/gruvan föreslås byggas, eller den historiska kontexten, så finns det ett underliggande konsensus om att USA behandlat sin ursprungsbefolkning illa, vilket inte finns i texterna om Kallak. Ett tydligt exempel på detta sker i följande citat:

När USA firar thanksgiving den här veckan kommer Archambault inte att delta.
– Det har alltid varit en dag för att sörja dagen som folkmordet startade på den här kontinenten. Allt detta bevisar bara det vi pratar om. (Aftonbladet, 2016, 4 november).

Att thanksgiving är en dag att “sörja folkmordet” förklaras inte närmare eller följs upp. Textproducenten förväntar sig att svenska läsare har tillräckligt stor förkunskap om amerikansk historia för att förstå vad som åsyftas.

Det finns flera faktorer som kan förklara varför dessa skillnader finns. Enligt van Dijks teori om media som elit och tidigare forskning om protester så upprätthåller media främst rådande maktstrukturer och hegemonier, snarare än att ifrågasätta dem. Detta blir extra tydligt när det gäller frågor rörande nationens eller statens intressen. Det skulle kunna förklara varför det är mer naturligt för svenska medier att kritisera eller lyfta fram USA:s behandling av ursprungsbefolkning, än att göra detsamma med den svenska koloniala historien. Här skulle man kunna tala om en kulturell vinkling. Det svenska samhället och dess intressen och

historia i relation till samerna spelar in och påverkar rapporteringen, genom att göra journalisten "blind" för maktstrukturer som den lättare kan identifiera utomlands.

7.4 Centrum/periferi

Förutom den koloniala diskursen så finns det i texterna om Kallak en ekonomisk diskurs - det framstår ofta som självklart positivt och rätt att skapa fler jobb. Att Jokkmokk är i en kris och således behöver gruvan för att rädda kommunen är ständigt återkommande och konstrueras som ett förgivettagande i texterna Detta går i enlighet med tidigare forskning om Norrland som porträtteras i medier som glesbygd i behov av hjälp och subventioner och i kontrast till det urbana och moderna Sverige. Att Jokkmokk behöver gruvan för att överleva är en bild som återupprepar sig i artiklarna. "Men gruvorna skapar ju faktiskt nya arbetstillfällen, något som ni behöver i norra Sverige..?" (Svenska Dagbladet, 2013, 1 juli), fråga från journalist.

– Här kommer att jobba i storleksordningen 300 personer. Gruvan kommer självfallet bli en del i att vända den negativa utvecklingen i Jokkmokk, säger Fred Boman, vd för Jokkmokk Iron Mining AB, Beowulf Minings dotterbolag som sköter projekteringen. (Aftonbladet, 2013, 14 augusti)

North Dakota eller området kring Standing Rock-reservatet framställs inte som glesbygd som ställs i kontrast till stadskärnan på samma sätt som Jokkmokk gör i artiklarna. Att Trump har utlovat 28 000 nya jobb i samband med byggnationen av oljeledningen och att det går i linje med hans valkampanj tas upp i ett fåtal texter:

Donald Trump säger att detaljerna kring bygget kommer att omförhandlas. Han meddelade också att hela bygget, inklusive tillverkningen av själva ledningen kommer utföras i USA och av amerikanska arbetare. Enligt Donald Trump innebär det 28 000 jobb. (Expressen, 2017, 24 januari)

Det framstår som subjektivt snarare än objektivt att jobben kommer skapas och att det i så fall är något positivt. Detta återkommer i en annan artikel, där textproducenten låter en miljöekonom i direkt citat argumentera mot påståendet om att jobb skulle skapas:

Trump menar att oljeprojekten ska ge jobb och energi, och vill ta bort ett stort antal miljöregleringar, men det är inte bara klimataktivister som är kritiska till kalkylen:

– Vare sig miljö- eller jobbmässigt har Keystone XL och Dakotaledningen enorm påverkan, men de har blivit symboler för en djup klyfta om våra miljöregleringar. ... Som ekonom är jag djupt oroad över en logik som felaktigt bortser från det positiva med regleringar – som att ha rent vatten, menar Arthur van Benthem, miljöekonom vid Wharton School vid University of Pennsylvania (en skola där för övrigt också Trump läste). (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari).

Miljöekonomens perspektiv står oemotsagt i texten, och Trump själv får inte kommentera uttalandet. Kritik gällande miljösäkerhet lyfts även i flera av texterna om Kallak "Enligt Eva-Lotta Thunqvist, lektor i mark- och vattenresursteknik på KTH i Stockholm skulle en gruvdamm i Kallak hota dricksvattentäkten om den brister" (Dagens Nyheter, 2013, 4 september). Där ses det dock inte som lika självklart eftersom kritiken bemöts av motargument: "Men David Berggårdh, miljöingenjör på Länsstyrelsen i Norrbotten, håller inte med" (Dagens Nyheter, 2013, 4 september) och

Fred Boman på Jokkmokk Iron Mines fnyser åt kritiken och kallar den "kvalificerat struntprat".

- Den rapport som vi lämnat visar inga som helst tecken på att det finns risker vid provborrning. De kommande tre åren ska vi dessutom lämna in ytterligare två studier om miljöpåverkan. (Expressen, 2013, 7 september).

Sammanfattningsvis är det alltså en mer tydlig ekonomidiskurs i fallet Kallak - där ställs miljöintressen mot ekonomiska intressen som två subjektiva åsikter med samma värde. Att oljeledningen är en miljörisk framkommer i textproducentens brödtext som självklart i texterna om Standing Rock: "Förre presidenten Barack Obama hade då beslutat att stoppa den kontroversiella oljeledningen Dakota Access Pipeline som hotade dricksvattnet [...]" (Expressen, 2017, 24 januari). Nationella intressen av en växande ekonomi inom det egna landet skulle kunna spela in här. Att skapa jobb och tillväxt inom det egna landet ses som viktigare än att göra det på en annan plats, och ställs där i kontrast till andra värden som kultur, helighet eller miljö.

7.5 Aktivister och poliser

Ytterligare en skillnad som vi identifierat i rapporteringen om protesterna är hur aktivisterna och polisen beskrivs, och framför allt vem som ges rätten att använda våld. I Standing Rock nämns våld eller våldsamt i nästan alla artiklar, medan olagliga aktiviteter nämns i samband med aktivisterna i hälften av texterna om Kallak. Polisen omnämns i nästan alla artiklar, men får sällan sätta en egen agenda - de förekommer väldigt sällan med direkta citat, och i Standing Rock uteslutande som andrahandskälla.

I texterna om Standing Rock nämns både polisen och aktivisterna i samband med ord som "våldsamt". Exempelvis "De växande protesterna i North Dakota har pågått i månader, och konfrontationen med polis har ibland blivit våldsamt (...)" (Dagens Nyheter, 2016, 4 december). Det är dock genomgående så att polisen beskrivs som "den som börjat", då polisens metoder skrivs ut först och aktivisterna snarare reagerar på det polisen gjort. "Den lokala polisen har under de senaste veckorna vid flera tillfällen använt sig av vattenslangar, tångar och gummikulor mot aktivisterna, som har kontrat med stenkastning och slangbolla. Taggtrådsrullar har lagts ut för att stoppa aktivisterna" (Dagens Nyheter, 2016, 4 december). Vad man vill stoppa aktivisterna från framgår inte. Vid ett par tillfällen är det också tydligt att polisen använt övervåld. En läkare på plats, som konstrueras som neutral röst snarare än företrädare för de protesterande eller för polisen i texten, säger om polisens metoder: "– De kanske kallar det för icke-skadlig kontroll av en folkmassa, men det här är en typ av dödligt våld" (Aftonbladet, 2016, 24 november).

I Kallak har vi istället identifierat en diskurs som lyder "polisen gör sitt jobb". Även om det också här framgår att konfrontationer mellan polis och aktivister förekommit så beskrivs polisens metoder som rationella, sansade och milda. Exempelvis: "Ivar Kuoljok, 85 år och same, var en av dem som bars bort av polis för att placeras i en stol i diket" (Dagens Nyheter, 2013, 4 september) och "(...) aktivister bildade barrikad på vägen och stod enträget kvar när polisen bad dem gå ur vägen" (Dagens Nyheter, 2013, 4 september). Ytterligare ett exempel på att polisen gör sitt jobb är att deras metoder och handlingar förklaras: "Tillsammans med ett fyrtiotal andra aktivister bildar hon en barrikad mot poliserna som bit för bit röjer vägen fri för att gruvbolagets lastbilar ska kunna köra i väg malmen". (Dagens Nyheter, 2013, 9 september). De finns på plats för att gruvbolaget ska kunna köra iväg malmen. Polisens metoder legitimeras också av att det skrivs ut i flera texter vilka lagar som aktivisterna har

brutit och vad brottsrubriceringen är: “Sex aktivister misstänks nu för egenmäktigt förfarande och våldsamt motstånd” (Aftonbladet, 2013, 14 augusti)

I texterna om Standing Rock framgår det inte varför polisen är på plats, förutom för att agera mot aktivisterna. Även om det beskrivs att aktivister gripits så kopplas det inte till lagen eller vilka brott de misstänks för: “Totalt har 660 personer gripits, flera av dem står nu åtalade” (Dagens nyheter, 2017, 20 februari).

Bara i en artikel om Kallak nämns att polisen kan ha agerat felaktigt, men det framstår då som en subjektiv anklagelse från aktivisterna: “Demonstranter har å sin sida polisanmält polisen som de anser har agerat alldeles för kraftfullt” (Expressen, 2013, 7 september). Varför polisanmälan gjorts förklaras inte närmare. Textproducenten har dessutom precis innan nämnt att demonstranter ägnat sig åt “olagliga aktiviteter”, som att ha “blockerat och grävt sönder vägar”, och att en demonstration har “urartat”, utan att förklara närmare vad det innebär. Det gör att demonstranternas polisanmälan snarare framstår som ett sätt att skylla ifrån sig än något att ta på allvar.

I texterna om Kallak upprätthålls maktstrukturer som polisens/statens våldsmonopol mycket tydligare än i texterna om Standing Rock. Civil olydnad, olagliga aktiviteter och sabotage av privat egendom konstrueras genomgående som självklart fel. Ingen får förklara eller försvara användandet av olagliga metoder. Ingen får heller säga emot polisens bild av händelseförloppet.

Aktivisternas blockad innebär civil olydnad – men alla nöjer sig inte med träkojor och tärtläger. **Saboterar bilar** [underrubrik] Under Aftonbladets besök i Kallak har en av aktivisterna skurit sönder däcken på en av gruvbolagets bilar och sedan flytt till skogs, enligt polisen (Aftonbladet, 14 augusti, 2013).

I Standing Rock är det istället polisens agerande som inte framstår som rationellt. I en text utmålas det som att polisen har ljugit: “I ett första skede sa de [polisen] att vattenkanonerna tagits fram för att mindre bränder uppstått bland demonstranterna, men filmer visar hur poliser riktar vattnet rakt mot människor” (Aftonbladet, 2016, 24 november). Det gör att polisens anklagelser senare i samma text om att aktivisterna varit våldsamma framstår som tveksamma, eftersom deras uppgifter visat sig felaktiga tidigare. I en annan text framstår aktivisterna som rädda för polisen, på grund av tidigare våld:

Vid ett par tillfällen har konfrontationerna mellan protesterande och ordningsmakt blivit våldsamma, och polis från Morton County har använt gummikulor, tårgas – och vattenkanoner, trots flera minusgrader. Totalt har 660 personer gripits, flera av dem står nu åtalade. En del aktivister befarar nytt våld när tiden för lägret löper ut om ett par dagar. (Dagens Nyheter, 2017, 20 februari)

Vad beror då denna skillnad i rapportering på? En förklaring är såklart att mer våld använts, både från poliser och aktivister, i fallet Standing Rock jämfört med Kallak. Polisens metoder kan ha varit mer våldsamma, och det speglar också rapporteringen. Det förklarar dock inte faktumet att aktivister polisanmält polisen för deras metoder i Kallak, och varför det inte förklaras närmare. I texterna om Standing Rock är det inga poliser som intervjuats direkt av journalisten, utan de har endast fått komma till tals genom andrahandskällor. Samtidigt har flera representanter för aktivisterna och ursprungsbefolkningen fått vara med med egna direkta citat. Det bidrar till att polisens agerande framstår som mindre rationellt än i Kallak, där även poliser är citerade i högre utsträckning.

Vi menar återigen att den nationella identiteten kan spela in. Polisen är tätt sammankopplad med staten i sin roll som upprätthållare av lagen, och att upprätthålla polisens legitimitet ligger därmed i nationens intresse.

7.5.1 Protest paradigm

I vår analys har vi identifierat att aktivisterna och/eller ursprungsbefolkningen ofta sätter agendan i artiklarna, genom att de till exempel citeras i rubrik, får uttala sig först i texten eller vara med mest. Här skiljer sig rapporteringen från tidigare forskning om protester som identifierat "the protest paradigm" som ett negativt sätt att rapportera om protester på, och där man inte intervjuat aktivister utan representanter för myndigheter istället. Däremot framträdde en tydlig skillnad mellan de två protesterna; i Kallak var det svårare för oss att bestämma vems perspektiv som dominerade. Många fler grupper fick komma till tals och ge sin skilda syn på frågan. I fallet med Standing Rock fanns det dock ett mönster och det var tydligt att det var aktivisternas perspektiv som dominerade i texterna.

Tidigare forskning har visat att bland annat sociala medier och att elitpersoner stödjer protesterna kan ha en inverkan på hur protester skildras. När det gäller Standing Rock finns båda delarna med; kända skådespelare, politiker och krigsveteraner stödde protesterna, och #NoDAPL blev stort på sociala medier. Det kan ha påverkat svenska mediernas bild av protesterna, speciellt då de själva inte befann sig på plats under merparten av tiden. Under den period vi har tittat på fick Kallak-protesterna ett relativt litet genomslag i media och de fick inte stöd av elitpersoner i någon av de artiklar vi läst. Det skulle kunna vara en anledning till att man rapporterar mer positivt om aktivisterna i Standing Rock.

Dock finns andra delar av "protest paradigm" med i rapporteringen - som just fokuset på våldsamhet eller olaglighet som dyker upp i både texterna om Standing Rock och texterna om Kallak. Som tidigare nämnts beskrivs dock våldet/det olagliga på olika sätt.

8. Slutdiskussion

Syftet med denna studie var att se om det förekommer skillnader i rapporteringen om Kallak respektive Standing Rock genom att undersöka vilka bakomliggande maktstrukturer och diskurser som präglar rapporteringen. Och om mediernas relation till den egna staten spelar en roll i dessa skillnader.

Våra frågeställningar var: 1. Hur gestaltas problemet i fallet Kallak respektive Standing Rock? 2. Samverkar medielogiken med andra maktstrukturer och i så fall hur? 3. Förekommer upprätthållande/ifrågasättande av maktstrukturer?

Nedan kommer vi diskutera resultaten och studiens tillvägagångssätt.

8.1 Slutsatser

Sammanfattningsvis kan sägas att problemet i Kallak främst gestaltas som ett lokalt problem, där lokala jobb är en positiv konsekvens och miljöförstöring och problem för rennäringen de negativa konsekvenserna. Miljökonsekvenserna dominerar över rättighetskonsekvenserna. Detta perspektiv legitimeras genom forskare som uttalar sig om möjliga miljökonsekvenser medan rättighetsperspektivet inte får samma fokus. En ekonomisk diskurs dominerar - där jobb från gruvan ställs mot rennäringen ur ett ekonomiskt perspektiv. Ansvar hamnar på företaget som får ta emot den mesta av kritiken istället för politiker och tjänstemän. Aktivisterna är den aktör som generellt får vara med mest i direkta citat och får möjlighet att formulera kritik.

I texterna om Standing Rock gestaltas problemet utifrån att det är aktivisterna som får sätta agendan. Problemet ses främst utifrån perspektivet att oljeledningen är dålig utifrån rättighetsperspektiv och miljöperspektiv. Kopplingen mellan miljö och rättigheter görs genomgående i texterna; oljan riskerar att förorena vattnet och på det sättet kränka stammarnas rättigheter till just vatten. Problemet gestaltas aldrig som att det är aktivisterna som är problemet, utan snarare att oljeledningen föreslås byggas. Ansvar lyfts till de två presidenterna Barack Obama och Donald Trump. Det framställs som att de är två personer med olika åsikter snarare än representanter för olika partier och rapporteringen kan på det sättet ses som avpolitiserande även om problemet lyfts till en nationell politisk nivå.

Vi har på flera sätt identifierat att medielogiken spelat in i hur rapporteringen sett ut. Dels har professionella ideal som objektivitet spelat in, genom en noggrannhet att låta företrädare för båda sidor komma till tals. Detta gäller mer för Kallak än för Standing Rock. Det har dock inte alltid varit de mest relevanta företrädarna eller de som faktiskt har makt att ta beslut som kommit till tals. Här menar vi att flera faktorer samverkat och spelat in: förenkling, personifiering, svårigheten att få tag på förstahandskällor utomlands och kommersialisering bland annat. Däremot menar vi att endast medielogiken inte kan förklara alla skillnader i rapporteringen som vi har identifierat, utan att den samverkar med andra maktstrukturer såsom nationell identitet och nyliberalism i hur man rapporterar förenklande. Detta ses som tydligast i hur ansvaret läggs på företaget istället för politiker; förenklingen av en komplicerad situation för att vara publikvänlig samspelar med den nationella identiteten som leder till osynliggörandet av nationella intressen och en nyliberal diskurs som lägger ansvar på individer och företag snarare än politiken.

I texterna om Kallak har vi identifierat ett par dominerande diskurser: ”polisen gör sitt jobb”, en ekonomisk diskurs som ställer rennärning mot jobbskapande och pengar, en kolonial diskurs som ser marken som tillhörande den som kan använda resurserna bäst samt en nyliberal diskurs som fokuserar på företagets ansvar snarare än lagar och beslutsfattare. De är alla exempel på diskurser som legitimerar och upprätthåller status quo snarare än utmanar. I texterna om Standing Rock har resultatet varit mer splittrat, men här finns istället sätt att förstå protesterna på som utmanar rådande maktstrukturer, som att polisen är den som ”började”, att helighet är ett värde som kan vara större än ekonomiska värden och att protesterna handlar om en historisk kamp för rättigheter och mot kolonialt förtryck. Däremot kan vi även här identifiera en nyliberal och kanske även moralistisk diskurs: snarare än att kritisera ett politiskt system eller rådande lagar så är det främst de två presidenterna som får kritik (och beröm). Att Donald Trump tagit emot pengar från företaget blir ett bevis på hans personliga bristande karaktär snarare än ett symptom på ett system som tillåter företag att skänka pengar till presidentkandidater. Allt detta går i linje med tidigare forskning om hur medier bidrar till att skapa och upprätthålla hegemonier, och tendensen att inte sätta händelser i en ekonomisk eller politisk kontext utan istället göra dem till enskilda eller individuella.

Sammantaget så pekar våra resultat mot att det är närmare till hands för journalister att ifrågasätta eller synliggöra maktordningar i ett annat land än att göra detsamma inom det egna landet. Det går i linje med tidigare forskning som visat att journalister som ifrågasätter rådande ordning inom det egna landet ses som ansvarslösa eller ideologiska.

8.2 Reflektioner kring studien

Vi har analyserat tolv artiklar, sex artiklar om respektive konflikt, båda under en ettårig period då vi identifierat att protesterna varit som mest aktiva. Vi har dessutom valt att analysera artiklar från de fyra största rikstäckande tidningarna och endast de längre artiklarna. Eftersom det inte fanns så många artiklar över 500 ord har vi analyserat nästan alla dessa. Därmed kan resultaten sägas spegla vilken bild som dessa tidningar samlat förmedlade av protesterna. Det går däremot inte att säga hur resultaten hade sett ut med ett annat urval; exempelvis om vi valt att även analysera de kortare artiklarna och notiserna, även tittat på lokala medier eller undersökt en längre tidsperiod. Båda konflikterna har fortsatt även efter vår urvalsperiod, speciellt Kallak som fortfarande är en pågående fråga. Däremot har protesterna avstannat efter vår urvalsperiod, och nyheterna har istället fokuserat på andra händelser kopplade till bygget av gruvan/oljeledningen. I Standing Rock togs de flesta besluten om oljeledningen under det första året medan besluten om gruvan främst skrivits om under senare år. Detta gör att resultatet skulle kunna sett annorlunda ut om vi valt att även analysera artiklar från ett senare skede. Vi valde dock att inte analysera artiklar från senare år eftersom det bara var Svenska Dagbladet som skrev längre artiklar om Kallak efter konfliktens första år.

På grund av att vi inte gjorde ett representativt urval av tidningar blev en stor del av de analyserade artiklarna från Dagens Nyheter. Även det skulle kunna påverka vårt resultat, och gjort att det delvis handlar om Dagens Nyheter bild av protesterna snarare än alla tidningars bild. Samtidigt vill vi återigen betona att det är den samlade mediebilden vi ämnat undersöka: när nu DN visat sig rapportera genom flest fördjupande och längre artiklar så är det också en spegling av hur rapporteringen i stort sett ut.

Vi har identifierat att den största risken med vårt analyschema varit att saker som vi senare uppfattade som intressanta resultat inte alltid fångades upp av oss båda. Dessa resultat upptäckte vi främst vid diskussioner om vilka skillnader vi hittat i rapporteringen och fick därför återvända till artiklarna igen. Samtidigt har vi velat vara transparenta med hur analyschemat ska användas och försökt konkretisera våra frågor. Vi menar att analyschemat är så tydligt att risken att vi tolkat in något som inte alls finns är liten, men att det däremot finns en risk att frågorna inte är så heltäckande att en person som gör om studien får med exakt alla aspekter. Det är inte heller säkert att vi funnit alla latent budskap som skulle kunna utläsas ur texten. Vid tveksamhet eller när vi noterat något som den andra inte gjort har vi alltid återvänt till artiklarna för att säkerställa vårt resultat, och också uppdaterat analyschemat efterhand för att minimera sådana tveksamheter.

8.3 Relation till tidigare forskning

Vår studie har varit ett bidrag till tidigare forskning om protester i media och hur de beskrivs. Våra resultat har både gått i linje med, men också i vissa fall motsagt, den forskning som vi tagit del av. Att fokusera på de protesterandes metoder och på våldsamma/olagliga händelser var något vi kunde identifiera och som stödjer "the protest paradigm". Samtidigt fick aktivisterna och ursprungsbefolkningen sätta agendan i många artiklar, och komma till tals med direkta citat. Protesterna har inte rapporterats om på ett övervägande negativt sätt, vilket bryter mot "the protest paradigm". I fallet Standing Rock har vi identifierat att det skulle kunna bero på att elitpersoner som kändisar och politiker stödde protesterna, och att de dessutom fick ett stort genomslag på sociala medier. Tidigare forskning har också visat att desto radikalare och mer utmanande protesterna är mot rådande maktstrukturer, desto större sannolikhet är det att media rapporterar negativt. Det skulle kunna förklara dels varför rapporteringen var mer okritisk i fallet Standing Rock (hotet mot den egna staten är mindre), men också varför rapporteringen överlag sett ut som den gjort. Det skulle kunna tolkas som att svenska medier inte uppfattade protesterna som något stort hot mot den rådande ordningen eller nationella intressen.

Ett brott mot tidigare forskning som vi identifierat är användandet av stereotyper mot ursprungsbefolkningen. Även om stereotypa diskurser såsom homogeniserandet av en hel grupps åsikter och viljor förekom, så framställdes inte ursprungsbefolkningen som våldsamma (åtminstone inte mer eller mindre våldsamma än de andra aktivisterna), och inte heller irrationella, utan de fick i hög grad själva ge sitt perspektiv. Däremot beskrivs framför allt samisk kultur men även Sioux-stammens anledningar till att se vattnet som heligt väldigt grundläggande och utan att förklaras närmare. Det skulle kunna bero på den okunskap som tidigare forskning visat att journalister ofta har när det kommer till ursprungsbefolkningens kultur och historia. Att den koloniala historien inte lyfts i texterna om Kallak stödjer också tidigare teorier om att Sveriges koppling till kolonialismen ofta osynliggörs, såväl i media som i samhället i stort.

Slutligen går beskrivningen av Jokkmokk tydligt i linje med tidigare forskning om hur periferin beskrivs i nationella nyhetsmedier. Jokkmokk beskrivs som fattigt och i behov av räddning. Såväl arbetslöshet som utflyttning tas upp, och används i vissa artiklar för att legitimera bygget av gruvan. I enlighet med tidigare forskning beskrivs problemet som individuellt eller åtminstone lokalt: problemet ses inte som en konsekvens av tidigare politiska beslut från centrum, eller av en historik av att naturresurser tagits från Norrland. Att staten har satsat på att bygga gruvor osynliggörs genom att endast tas upp i en faktaruta i en artikel.

En hypotes är att studiens viktigaste resultat skulle vara överförbara även i en jämförelse med ett annat land än USA. Att fokus och ansvar hamnar på landets president och att kopplingar till den koloniala historien görs i rapporteringen om ett annat land är en kombination av förenkling (medielogik) och viljan att bevara nationella intressen. Där kan även den kulturella vinklingen spela en roll. Som nämnt i tidigare forskning ses kolonialismen som något som främst skett utanför Sveriges gränser och som inte går i enlighet med definitionen av svenskhet. Detta kan vara en faktor till att journalister inte drar kopplingar till en kolonial historia i rapporteringen om Kallak, men är mer benägen att göra den kopplingen i andra länder. Med bakgrund till detta finns en sannolikhet att koloniala kopplingar även skulle göras i rapportering av liknande konflikter i andra länder än USA. Då svensk publik kan antas ha bristfällig information även om andra länders myndigheter och politik, så skulle fokus på landets högsta ledare och förenkling av situationen kunna ske även där. Här skulle vidare forskning behövas för att se om den hypotesen stämmer. Ökar eller minskar graden av utmanande diskurser beroende på vilket land man rapporterar om? Beror det på vilken typ av protest/konflikt snarare än på vilket land?

8.4 Diskussion

Att nationella intressen osynliggörs i rapporteringen inom landet tyder på att journalisters nationella identitet påverkar innehållet. Mediernas relation till staten är således komplex och vi menar att resultatet kan tolkas som att medierna kritiserar staten - men bara till en viss grad. Chomsky & Herman har uttryckt det som att "The media are indeed free - for those who adopt the principles required for their 'societal purpose'" (Herman & Chomsky, 2002, s. 304). I vår kontext kan det förstås som att medierna är fria att kritisera staten, men inte till den grad att det hotar nationella intressen. Vi ser det som en kombination av medielogiken, som förenklar och individualiserar komplexa frågor, att den nationella identiteten som gör journalister blinda för maktstrukturer inom det egna landet och att större nationella intressen går före de professionella idealen. Resultatet blir att medierna reproducerar den rådande hegemonin. Eftersom journalistkåren ses som en tredje statsmakt väsentlig för att upprätthålla en demokrati blir detta problematiskt. Det försvårar för medborgarna att förstå politiska processer och se kopplingar mellan olika strukturer. Det fråntar även publiken möjligheten att ifrågasätta maktstrukturer eftersom de är så pass svåra att få syn på. Det skulle därför kunna ses som ett demokratiskt problem.

Det blir också ett problem för den journalistiska trovärdigheten; journalistkåren själva ser det som sin uppgift att granska makten, men frågan är vem som ses som makten? Ställs rätt institutioner till svars eller blir det enskilda individers bristande karaktär som granskas snarare än ett system? Att synliggöra den kulturella vinklingen som omedvetet präglar rapporteringen är viktigt eftersom den ofta är just omedveten - journalister vill vara objektiva, men är del av ett samhälle som präglas av maktstrukturer som kolonial historia och nyliberala diskurser. Att medvetandegöra oss själva som blivande journalister om detta tror vi är ett viktigt steg på vägen mot en mer nyanserad rapportering.

Media formar vår bild av världen, och om den bilden endast bekräftar den bild som vi svenskar redan har, aldrig utmanar den, så är det ett problem. Vår blick på resten av världen riskerar att formas av kulturell vinkling, stereotyper och förenklingar. Vi får en "svensk" syn på världen, utifrån svenska intressen i den. Detta förstärks ytterligare av den ökande graden av kommersialisering och besparingar, som tvingar såväl lokalredaktioner som utrikesredaktioner att lägga ned. Det riskerar att göra vår bild av världen än mer snäv. Vår

studie har varit en fallstudie över hur svenska medier behandlar ursprungsbefolkningens protester inom och utanför Sverige. Det har varit ett steg på ett forskningsfält där vi inte funnit särskilt mycket tidigare forskning. Vi menar att detta skulle behöva studeras vidare för att se om liknande resultat går att finna även i liknande fall. Det är också viktigt att undersöka hur den nationella identiteten påverkar rapporteringen även då det handlar om annat än protester.

9. Referenser

Alvehus, Johan (2016). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: En handbok*. Stockholm: Liber.

Andén, Axel (2013, 23 januari). TT lägger ner i Norrland. *Dagens media*. Hämtad 2019-12-13 från <https://www.dagensmedia.se/nyheter/medievarldens-arkiv/tt-lagger-ner-i-norrland/>

Auran, Inga (2013). *Samisk rätt i Sápmi?: Om mediebildens av markkonflikten i Kallak* (Kandidatuppsats) Stockholm: Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik, Södertörns högskola. Hämtad 2019-10-02 från <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A751453&dswid=6203>

Avraham, Eli & First, Anat (2006). Media, power and space: ways of constructing the periphery as the 'other'. *Social & Cultural Geography* 7(1), s. 71-86. doi: 10.1080/14649360500451741

Beowulf Mining (u.å) *Kallak - Iron Ore* Hämtad 2019-11-20 från <https://beowulfmining.com/projects/sweden/kallak/>

Berglez, Peter (2019). Kritisk diskursanalys. I Mats Ekström & Bengt Johansson (Red.), *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* (s. 225-254). Lund: Studentlitteratur.

Berglez, Peter (2010). Kritisk diskursanalys. I Mats Ekström & Larsåke Larsson (Red.), *Metoder i kommunikationsvetenskap* (s.265-288). Lund: Studentlitteratur.

Boréus, Kristina & Seiler Brylla, Charlotta (2018). Kritisk diskursanalys. I Kristina Boréus & Göran Bergström (Red.) *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (s.305-351). Lund: Studentlitteratur.

Carlsson Tenitskaja, Alexandra, Eriksson, Sally & Blomdahl, Victor (2017). *Ryskt hot och amerikanskt hjältemod. En kvalitativ jämförelse av svenska mediernas rapportering om nyhetshändelser i Ryssland respektive USA* (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet. Hämtad 2019-10-02 från <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/51521>

Carragee, Kevin (1993). A critical evaluation of debates examining the media hegemony thesis. *Western journal of communication* 57(3), 330-348. doi: 10.1080/10570319309374457

Carvalho, Anabela (2008). Media(ted) discourse and society: Rethinking the framework of critical discourse analysis. *Journalism studies* 9(2), 161-177. doi: 10.1080/14616700701848162

Chan, Joseph & Lee, Chin-Chuan (1984). Journalistic paradigm and civil protests: A case study in Hong Kong. In: Andrew Arno & Wimal Dissanayake (Ed.) *The News Media in National and International Conflict* (s. 183-202). Boulder: Westview Press.

Common Dreams (2016). *What You Need to Know About the Dakota Access Pipeline Protest*. Hämtad 2019-11-19 från <https://www.commondreams.org/views/2016/09/09/what-you-need-know-about-dakota-access-pipeline-protest>

Easteal, Patricia, Holland, Kate, Dunne Breen, Michelle, Vaughan, Cathy & Sutherland, Georgina (2018). Australian Media Messages: Critical Discourse Analysis of Two Intimate Homicides Involving Domestic Violence. *Violence against women*, 25(4), 441-462. doi: 10.1177/1077801218780364

Eriksson, Madeleine (2008). (Re)producing a "peripheral" region: Northern Sweden in the news. *Swedish society for anthropology and geography*, 90(4), 369-388. doi: 1468-0467

Esaisson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann & Wängnerud, Lena (2017). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.

Fridolfsson, Cecilia (2011). Politics, Protest and the Threatening Outside: A Discourse Analysis of Events at an EU Summit. *Distinktion: Journal of social theory* 5(1), 79-92. doi: 10.1080/1600910X.2004.9672878

Healy, Jack. (2016, 26 augusti). North Dakota Oil Pipeline Battle: Who's Fighting and Why. *The New York Times*. Hämtad 2019-11-19 från <https://www.nytimes.com/2016/11/02/us/north-dakota-oil-pipeline-battle-whos-fighting-and-why.html>

Herman, Edward & Chomsky, Noam (2002). *Manufacturing consent*. New York: Pantheon Books.

Ismail, Amani, Torosyan, Gayane & Tully, Melissa (2019). Social media, legacy media and gatekeeping: the protest paradigm in news of Ferguson and Charlottesville. *The Communication Review*, 22(3), 169-195. doi: 10.1080/10714421.2019.1651153

Jansson, David (2003). Internal orientalism in America: W.J. Cash's *The Mind of the South* and the spatial construction of American national identity. *Political geography*, 22(3), 293-316. doi: [https://doi.org/10.1016/S0962-6298\(02\)00098-7](https://doi.org/10.1016/S0962-6298(02)00098-7)

Johansson, Bengt (2019). Journalistiken, objektiviteten och partiskheten. I Michael Karlsson & Jesper Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s.157-169). Lund: Studentlitteratur.

Jones, Linda & Nilsson, Ellika (2015, 30 mars) I väntan på ett gruvbesked. *SVT Nyheter*. Hämtad 2019-11-20 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbotten/i-vantan-pa-ett-gruvbesked>

Jonsson, Johan & Nilsson, Ellika (2017, 30 november) Gruvbrytning i Kallak: Detta har hänt. *SVT Nyheter*. Hämtad 2019-11-20 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbotten/gruvbrytning-i-kallak-detta-har-hant>

Karlsson, Michael & Strömbäck, Jesper (Red). (2019). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur.

Khan, Mohsin, Adnan, Hamed, Kaur, Surinderpal, Khuhro, Rashid, Asghar, Rohail & Jabeen, Sahira (2019). Muslims' Representation in Donald Trump's Anti-Muslim-Islam Statement: A Critical Discourse Analysis. *Religions*, 10(2), 115. doi: 10.3390/rel10020115

Kolonierna (u.å). *Kamp Kallak Gállok* Hämtad 2019-11-20 från <http://kolonierna.se/kamp-kallak-gallok/>

Kyriakidou, Maria & Olivas Osuna, Jose Javier (2017). The Indignados protests in the Spanish and Greek press: Moving beyond the 'protest paradigm'? *European Journal of Communication*, 32(5), s. 457-472. doi: 10.1177/009365082009002004

Landström, Catharina (Red.). (2001) *Postkoloniala texter*. Stockholm: Federativs förlag.

Ledman, Anna-Lill (2012). *Att representera och representeras: samiska kvinnor i svensk och samisk press 1966-2006* (Doktorsavhandling, Skrifter från Centrum för samisk forskning, ISSN 1651-5455;15). Umeå: Umeå universitet. Hämtad 2019-10-02 från <http://umu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A513356&dswid=4173>

Lindahl, David & Planthaber, Olov (2015). *Hålet i marken. En studie av hur Norrland och "norrlänningar" framställs i rikstäckande public service-nyheter* (Kandidatuppsats). Göteborg: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Göteborgs universitet. Hämtad 2019-10-02 från <https://gupea.ub.gu.se/handle/2077/40480>

Lindmark, Daniel (2000) Diaspora, Integration and Cantonization. Swedish colonial education from a theoretical, comparative, and concluding perspective. I Daniel Lindmark (Red.), *Education and Colonialism. Swedish Schooling Projects in Colonial Areas, 1638-1878. Skrifter från forskningsprogrammet kulturgräns norr* 29. Umeå: Umeå Universitet.

Loomba, Ania (2015) *Colonialism/Postcolonialism*. London; New York: Routledge, Taylor & Francis.

Loomba, Ania (2008). *Kolonialism/postkolonialism: En introduktion till ett forskningsfält*. Stockholm: Tankekraft förlag.

McLeod, Douglas & Detenber, Benjamin (1999). Framing effects of television news coverage of social protest. *Journal of Communication*, 49(3), 3-23

McLeod, Douglas & Hertog, James (1992). The manufacture of 'public opinion' by reporters: informal cues for public perceptions of protest groups. *Discourse & Society*, 3(3), 259-275

McQuail, Denis (1994). *Mass communication theory: An introduction*. London: Sage.

Medina, Daniel (2016, 4 november). Dakota Access Pipeline: What's behind the protests? *NBC News*. Hämtad 2019-11-19 från <https://www.nbcnews.com/storyline/dakota-pipeline-protests/dakota-access-pipeline-what-s-behind-protests-n676801>

Mourão, Rachel (2019). From Mass to Elite Protests: News Coverage and the Evolution of Antigovernment Demonstrations in Brazil. *Mass Communication and Society*, 22(1), 49-71. doi: 10.1080/15205436.2018.1498899

Narin, Raymond, McCreanor, Tim & Moewaka Barnes, Angela (2017). *Mass media representations of indigenous peoples*. Auckland: SHORE & Whariki Research Centre College of Health, Massey University (University of New Zealand).

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (2003). Making Sense of Different Types of Crises: A Study of the Swedish Media Coverage of the Terror Attacks Against the United States and the U.S. Attacks in Afghanistan. *Harvard International Journal of Press/Politics* 8(4), 54-75. doi: 10.1177/1081180X03256578

Nossek, Hillel (2004). Our News and their News: The Role of National Identity in the Coverage of Foreign News. *Journalism* 5(3), 343-368. doi: 10.1177/1464884904044941

Papaoannou, Tao (2015). Overcoming the protest paradigm? Framing of the 2013 Cypriot protests in international online news media. *Cyprus review* 27(1), 35-70.

Reul, Robin, Paulussen, Steve, Raeijmaekers, Daniëlle, van der Steen, Laurens & Maesele, Pieter (2016). Professional journalistic routines and the protest paradigm: The Big Potato Swap in traditional and alternative media. *Journalism*, 19(7), 899-916. doi: 10.1177/1464884916636170

Riegert, Kristina & Pettersson, Lucas (2011). 'It's complicated' European media discourse on the USA from Reagan to Obama. *International journal of Cultural studies*, 14(1), 3-14. doi: 10.1177/1367877910384180

Sahlstrand, Anders (2000). *De synliga: nyhetskällor i svensk storstadsmorgonpress* (Doktorsavhandling). Stockholm: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation. Hämtad 2019-12-28 från <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-7659>

Sameradion & Svt Sápmi (2017, 1 februari) *Länstyrelsen om Kallak: hur Lapponia påverkas fortfarande oklart* Hämtad 2019-11-20 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2327&artikel=6620723>

Shamir, Jacob (1988). Israeli Elite Journalists: Views on Freedom and Responsibility. *Journalism Quarterly*, 63, 589-594.

Shehata, Adam (2019). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I Michael Karlsson & Jesper Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s. 337-350). Lund: Studentlitteratur.

Spurr, David (1993). *The rhetoric of empire: colonial discourse in journalism, travel writing, and imperial administration*. Durham: Duke University Press.

Sternlund, Hans (2017, 19 juli) Gruvplanerna körde fast bland myndigheterna. *Svt Nyheter* Hämtad 2019-11-20 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbotten/gruvplanerna-korde-fast-bland-myndigheterna>

Strömbäck, Jesper (2019). Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar. I Michael Karlsson & Jesper Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s.171-183). Lund: Studentlitteratur.

Strömbäck, Jesper & Esser, Frank (2014). Introduction: Making sense of the mediatization of politics. *Journalism practice* 8(3), 245-257. doi: 10.1080/17512786.2014.889441

Svechnikova, Ksenia Mikhailovna (2008). *Russia's centres and peripheries in the news* (Master's thesis). Edmonton: The Department of Modern Languages and Cultural Studies, University of Alberta. Hämtad 2019-12-19 från <https://search-proquest-com.ezproxy.ub.gu.se/docview/304438936/fulltextPDF/C9C0BBEF21A04674PQ/1?accountid=11162>

Szubiak, Ali. (2016, 31 oktober). Shailene Woodley, Mark Ruffalo + more celebs stand with Standing Rock sioux. *Pop Crush*. Hämtad 2019-11-19 från <https://popcrush.com/shailene-woodley-celebrities-support-standing-rock-sioux-dakota-access-pipeline/>

Tervaniemi, Jessica (2014, 26 februari) Domarna har fallit mot kallakaktivisterna. *Svt Nyheter* Hämtad 2019-11-20 från <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/norrbottnen/domarna-har-fallit-mot-kallakaktivisterna>

The Associated Press (2017, 12 oktober). A timeline of the Dakota Access oil pipeline. *National Post*. Hämtad 2019-11-19 från <https://nationalpost.com/pmn/news-pmn/a-timeline-of-the-dakota-access-oil-pipeline>

Unesco (2019) *Laponia* Hämtad 2019-11-20 från <http://www.unesco.se/laponia/>

Vallgård, Per (2019, 20 juli) Protest mot Kallakplaner - trots att regeringen inte sagt sitt *Sveriges Radio* Hämtad 2019-11-20 från <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7266425>

Van Dijk, Teun (1991). *Racism and the press*. London: Routledge.

Weibull, Lennart, Wadbring, Ingela & Ohlsson, Jonas (2018). *Det svenska medielandskapet*. Stockholm: Liber.

What local people? (u.å) *Projekt Kallak*. Hämtad 2019-20-11 från <http://www.whatlocalpeople.se>

Wiik, Jenny (2019). Den svenska journalistkåren. I Michael Karlsson & Jesper Strömbäck (Red.), *Handbok i journalistikforskning* (s.131-143). Lund: Studentlitteratur.

Williams, Kevin (2011). *International journalism*. London: Sage.

Winther Jørgensen, Marianne & Phillips, Louise (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Wu, Wei, Weaver, David, & Johnson, Owen (1996). Professional roles of Russian and U.S. journalists: A comparative study. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 73, 534-548.

Yacoumis, Paul (2017). Making Progress? Reproducing Hegemony Through Discourses of "Sustainable Development" in the Australian News Media. *Environmental Communication*, 12, 840-853.

Öhman, Adam (2011). *De inhemska Andra: Representationer av samer i fyra svenska dagstidningar år 1970 och 2010* (Självständigt arbete på avancerad nivå, masterexamen). Stockholm: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation, Stockholms universitet. Hämtad 2019-10-02 från <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A421409&dswid=9864>

Bilaga 1: Analysschema

Från vilket datum och tidning är texten hämtad? Webb eller print? Vad är rubriken?

Vad handlar texten om? (övergripande i rubrik och ingress)

Hänger texten ihop med andra texter och/eller bilder? (finns det andra texter som handlar om samma tema på sidan? Faktarutor?)

Vilken funktion fyller faktarutor/bilder i förhållande till texten?

Vilket är textens dominerande huvudtema?

Vilka delteman finns?

Vilka kopplingar mellan teman görs?

Vilka möjliga kopplingar görs inte?

Vilka aktörer finns med i texten och på vilket sätt?

Hur många gånger är aktörerna med i texten och sker det i andra aktörers citat, skribentens omnämningar eller genom egna direkta/indirekta citat?

Är aktören aktiv eller passiv i texten?

Är aktören med som individ eller som representant för en grupp eller ett kollektiv?

Vem får formulera/bemöta kritik och vem sätter agendan?

Vilka, om några, egenskaper/attribut framskrivs i samband med aktören?

Vad för slags resonemang förs om konsekvenser och orsak/verkan, utifrån aktörernas kommentarer?

Hur legitimeras/avlegitimeras de olika aktörernas handlingar och argument?

Vad formuleras som det övergripande problemet? Och för vem är det ett problem?

Vad är orsaken till problemet och vad är konsekvenserna enligt texten som helhet?

Hur konstrueras aktören som ond/god och rationell/irrationell, ges förklaring till deras handlingar?

Finns det några stereotyper med i beskrivningen av aktörerna?

Vilka ord används i olika sammanhang och vilka andra ord hade kunnat användas? (positiva/negativa konnotationer?)

Använder sig textproducenten av metaforer? Vilka/på vilket sätt?

Finns det exempel på onödig eller irrelevant information? Vad gör det med texten? Finns det saker som borde nämnas men inte nämns?

Är texten med och konstruerar något som förgivettaget/normalt och i så fall hur?

Vad beskrivs som subjektivt respektive självklara objektiva antaganden?

Upprätthåller eller utmanar texten rådande maktstrukturer? (Hade det kunnat göras på ett annat sätt eller lyftas till en högre nivå? Ställs kritiska frågor)

Hur redogörs för den historiska bakgrunden? Ges det någon alls?

Bilaga 2: Analyserade artiklar

Blume, Ebba (2013, 9 september). "Vår kamp har bara börjat". *Dagens nyheter*, s. 10.

Blume, Ebba (2013, 4 september). Nya protester när malmen fraktades iväg. *Dagens nyheter*, s. 14.

Blume, Ebba (2013, 11 september). Samer stöttas av FN i gruvkonflikt. *Dagens nyheter*, s. 13.

Eriksson, Anna (2013, 1 juli). Aktivisterna: Vi ska stoppa hela gruvboomen! *Svenska dagbladet*. Hämtad 2020-01-02 från <https://www.svd.se/aktivisterna-vi-ska-stoppa-hela-gruvboomen>

Flood, Linda (2013, 7 september). "Jag blir alldeles gråtfärdig. Det här är vårt paradiset". *Expressen*, s. 26.

Mederyd Hårdh, Martin (2016, 24 november, uppdaterad 4 december). Hundratals skadade i striden mot oljeledningen. *Aftonbladet*. Hämtad 2020-01-02 från <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/RxEJma/hundratals-skadade-i-striden-mot-oljeledningen>

Nilsson, Martin (2013, 14 augusti). En guldgruva – eller naturbov. *Aftonbladet*, s. 14-15.

Näslund, Anne-Sofie (2017, 24 januari). Donald Trump kör över ursprungsbefolkning. *Expressen*. Hämtad 2020-01-02 från <https://www.expressen.se/nyheter/donald-trump-kor-over-ursprungsbefolkning/>

Torén Björling, Sanna (2016, 4 december, uppdaterad 5 december). Oljeledning genom reservat i USA stoppas. *Dagens nyheter*. Hämtad 2020-01-02 från <https://www.dn.se/nyheter/varlden/oljeledning-genom-reservat-i-usa-stoppas/>

Torén Björling, Sanna (2017, 20 februari). Motståndet mot Trump ger ny energi till kampen för vattnet. *Dagens nyheter*, s. 10-11.

Torén Björling, Sanna (2017, 10 mars). Protesterna mot oljeledningen vid Standing Rock har nått Vita huset. *Dagens nyheter*. Hämtad 2020-01-02 från <https://www.dn.se/nyheter/varlden/protesterna-mot-oljeledningen-vid-standing-rock-har-natt-vita-huset/>

Torén Björling, Sanna (2016, 5 december). Glädjen kan bli kortvarig över stoppad oljeledning. *Dagens nyheter*. Hämtad 2020-01-02 från <https://www.dn.se/nyheter/varlden/gladjen-kan-bli-kortvarig-over-stoppad-oljeledning/>